

Kulturell tilhørighet og seksuelle erfaringer blant urbane tenåringsjenter.

Hannah Sæstad Deressa og Hege Therese Størksen

Levert som hovedoppgave ved
Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo, Oslo 2006.

ISBN 82-569-2354-7

UNIVERSITETET I OSLO

FORORD

Arbeidet med denne oppgaven har vært en lang og lærerik prosess. I ettertid er det flere personer vi må takke for at vi kom i mål. Først og fremst Ingela Lundin Kvalem som under hele arbeidet har gitt nyttige råd og innspill. Dessuten har vi nytt godt av hennes tilgjengelighet og evne til å inspirere. Videre vil vi takke Sindre Vaagland og André Nyhagen for god støtte og hjelp med oppgaven, samt Ann-Karin Valle for datasamarbeid.

I prosessen har det vært fint å være to, da det gav rom for diskusjon og gode samtaler.

Hannah og Hege Therese

Forfattere: Hannah Sæstad Deressa og Hege Therese Størksen.

Tittel: Kulturell tilhørighet og seksuelle erfaringer blant urbane tenåringsjenter.

Hovedveileder: Ingela Lundin Kvaalem. Biveileder: Ann-Karin Valle.

SAMMENDRAG

Denne studien har til hensikt å undersøke om kulturell tilhørighet kan påvirke seksuelle erfaringer blant urbane tenåringsjenter, ved å sammenligne en rekke forhold ved norske jenters og 1. og 2. generasjonsinnvandrerjenters seksuelle initiering, og ved å analysere eventuelle faktorer som kan predikere norske jenters og 1. og 2.

generasjonsinnvandrerjenters seksuelle initiering. Det teoretiske rammeverket for studien er Simon og Gagnons skriptteori (1986; 1987) og akkulturasjonsteorier (Berry, 1997).

Arbeidet er et selvstendig forskningsprosjekt, og baserer seg på et allerede innsamlet datamateriale fra undersøkelsen "Ung i storby" som ble utført ved det Samfunnsmedisinske institutt i Oslo over en periode på 6 måneder fra september 2000 til februar 2001. Utvalget bestod av i alt 1536 jenter i aldersgruppen 16-19 år fra Oslo og Bergen.

For å undersøke problemstillingene ble det brukt multivariat ANOVA, multippel logistiske regresjonsanalyser og multippel lineær regresjonsanalyse. Resultatene viste at det var mindre sannsynlig å ha hatt seksuell kontakt (berøring og stimulering av hud og kjønnsorganer samt samleie) jo kortere tenåringsjentene hadde vært eksponert for norsk kultur. Kjennskap til norsk seksualkultur predikerte imidlertid ikke hvorvidt jentene hadde hatt samleie eller ikke hatt samleie/ikke seksuell kontakt i det hele tatt, samt heller ikke alder for første samleie.

Prosentuelt var det likevel totalt sett færre jenter som hadde samleiedebutert blant innvandrerjenter. Uavhengig av kulturtilhørighet og alder, var det seksuelt selvbilde og kompetanse i seksuell kommunikasjon, som først og fremst forklarte både å ha hatt seksuell kontakt og samleiedebut.

Innhold

INNHOOLD	1
1. INTRODUKSJON.....	3
1.1 BAKGRUNN	3
1.2 TEORI OG BEGREPER.....	4
1.2.1 <i>Ulike definisjoner og forståelse av kultur</i>	4
1.2.2 <i>Akkulturasjonsteorier</i>	5
1.2.3 <i>Kulturelle variasjoner i synet på seksualitet</i>	10
1.2.4 <i>Skriptteori</i>	11
1.2.5 <i>Seksualitet i det norske samfunnet</i>	14
1.2.6 <i>Nyere forskning på kulturell tilhørighet og seksualitet</i>	16
1.3 PROBLEMSTILLING	18
2. MATERIAL OG METODE	19
2.1 UTVALG OG PROSEDYRE	19
2.2 OPERASJONALISERING AV VARIABLENE.....	20
2.1.1 <i>De avhengige variablene</i>	20
2.1.2 <i>De uavhengige variablene</i>	21
2.3 STATISTISKE METODER.....	23
3. RESULTATER.....	25
3.1 PRESENTASJON AV UTVALGET	25
3.2 SEKSUELL KONTAKT, SAMLEIEDEBUT OG ALDER VED FØRSTE SAMLEIE	28
3.2.1 <i>Seksuell kontakt</i>	30
3.2.2 <i>Samleiedebut</i>	31

3.2.3	<i>Alder ved første samleie</i>	32
4.	DISKUSJON	34
4.1	OPPSUMMERING AV DE VIKTIGSTE FUNNENE	34
4.2	DISKUSJON AV RESULTATER	35
4.2.1	<i>Betydningen av kulturell tilhørighet til norsk kultur for seksuelle erfaringer</i>	35
	Akkulturasjons- og skriptteorier	38
	Seksuelt selvbilde	42
	Seksuell kommunikasjon	44
	Forhold til første samleiepartner	45
4.3	OPPSUMMERING	47
	KILDELISTE	49
	APPENDIKS	57

1. Introduksjon

1.1 Bakgrunn

I takt med økende innvandrerbefolkningen i Norge og særlig i de store byene, har tematikk knyttet til ungdom med etnisk minoritetsbakgrunn i de senere år pådratt seg betydelig oppmerksomhet. I media har det i de siste årene har det vært et stort fokus på innvandrerjentes seksuelle rammer i en vestlig kultur, særlig i forbindelse med debatter om arrangerte ekteskap, påsydning av jomfruhinner og æresdrap. Underteksten i disse debattene har ofte vært at innvandrerjentene må forholde seg til tradisjonelle normer rundt seksualitet, og at det kan være sterke sanksjoner for å bryte disse.

Erfaringsmessig viser det seg at det er utfordrende for innvandrere å tilpasse seg kulturelle endringer. Å vokse opp med to kulturer er heller ikke lett. Mange innvandrerungdommer fra ikke-vestlige land kan oppleve et gap mellom opphavskulturen og norsk majoritetskultur, og kan slik også erfare motstridende forventninger. Spesielt i forhold til kvinners posisjon og deres seksualitet, ser vi at spenninger og konflikter har en tendens til å toppe seg.

Med bakgrunn i den offentlige debatten og det faktum at innvandrerbefolkningen vokser, vil det derfor være nyttig å se på hvordan innvandrerjentes seksualitet befinner seg i et bryningsfelt mellom kollektivistisk og individualistisk kultur. Med lenger eksponering til norsk kultur, vil innvandrerjenter kunne adoptere, eller bli influert av norske seksualverdier (Meston, Trapnell & Gorzalka, 1996). Det er da sannsynlig at 1. generasjonsinnvandrerjenter vil være mindre påvirket av norsk kultur enn 2. generasjonsinnvandrerjenter. Formålet med oppgaven blir dermed å se om kulturell tilhørighet påvirker seksuelle erfaringer blant tenåringsjenter. En større kunnskap om hvordan kulturell tilhørighet virker inn på seksuelle erfaringer, vil kunne gi mer kunnskap rundt et tabubelagt tema, og ha betydning for forebyggende arbeid i innvandremiljøer.

1.2 Teori og begreper.

1.2.1 Ulike definisjoner og forståelse av kultur

Det finnes et utall definisjoner på kultur (Cuellar & Paniagua, 2000). Kultur kan for eksempel forstås som ”summen av alle de erfaringene, kunnskap og verdier vi bærer med oss, som vi handler på grunnlag av, og som vi har tilegnet oss som medlemmer av et samfunn” (Hylland Eriksen & Arntsen Sørheim, 2003). Cuellar og Paniagua (2000) beskriver at kultur er ”delte lærte meninger og atferd som er overført fra en sosial kontekst med den hensikt å fremme individuell og sosial tilpasning, vekst og utvikling.” Felles for disse definisjonene og en rekke andre forståelser av kultur, er at kultur er noe som er lært (Hylland Eriksen & Arntsen Sørheim, 2003), og derfor varierer i stor grad mellom samfunn (Cuellar & Paniagua, 2000).

Kulturelle syndrom som er mønstre av holdninger, normer og atferd, kan brukes til å kontrastere grupper av kulturer (Triandis, 1990; ref. i Ward, Bochner & Furnham, 2001). Kollektivism-individualisme dimensjonen er et kulturelt syndrom, og angår forskjeller i forholdet mellom individ og gruppe. Det har vist seg at mennesker fra kollektivistiske og individualistiske kulturer skiller seg i hvordan de definerer seg selv og evaluerer egenverdi, og hvor løst eller tett knyttet de er til andre personer og grupper (Ward et. al., 2001). Mennesker fra kollektivistiske kulturer later til å definere seg selv i forhold til de gruppene de tilhører, gruppens interesser er ofte viktigere enn individuelle behov og egenverdi er evaluert i forhold til å bli akseptert og verdsatt av personer i inn-gruppen. Det kan tyde på at konformitet og tradisjoner er viktig i kollektivistiske kulturer (Ward et. al., 2001). Mennesker med en individualistisk kulturbakgrunn beskriver seg selv oftere med personlige trekk, er mer løst knyttet til andre mennesker og baserer egenverdi på individuelle prestasjoner (Ward et. al., 2001).

I møtet mellom mennesker fra kollektivistiske og individualistiske kulturer, vil gjerne disse ulike sosiale holdninger, moralske verdier og atferd komme til syne (Ward et. al, 2001).

1.2.2 Akkulturasjonsteorier

Hva skjer med grupper og individer som utsettes for langvarig interkulturell kontakt, som for eksempel ved innvandring? Akkulturasjonsteorier beskriver hvordan kulturelle forandringer kan føre til psykologiske endringer i individet (Berry, 1997). Ward og flere (2001) hevder at det er nyttig å undersøke hvordan interkulturell kontakt både kan ha følelsesmessige, atferdsmessige og kognitive innvirkninger hos individet. Denne integrerte forståelsen om akkulturasjon har bidrag fra flere forskere, og omhandler stress og mestringsmodellen (Berry, 1997), kulturell læring (Ward, et. al., 2001) og de kognitive endringene, blant annet i identitet, verdier og holdninger (Berry, Poortinga, Segall & Dasen, 1992; Phinney, 1990).

Stress- og mestringsmodellen legger vekt på at krysskulturelle overganger er livsendringer (Ward, et. al., 2001). Berrys (1997) rammeverk om akkulturasjonsprosessen beskriver at akkulturate livsendringer utløser stress, som krever at individet finner egnede mestringsstrategier. Berry (1997) fremhever at hva individene tenker om opprettholdelse av egen kultur og kontakt og deltakelse med ny kultur, vil avgjøre hvilken akkulturasjonsstrategi de velger. *Integrering* reflekterer et ønske om å bevare begge identitetene. *Assimilering* vil innebære å utslette egen kulturarv til fordel til vertssamfunnets kultur. Ved *separasjon* bevares mest mulig av trekkene ved sin egen kultur, men kontakt med medlemmene av den dominante gruppen blir forkastet. *Marginalisering* er typisk for individer som avviser både sin egen og vertssamfunnets kultur (Berry, 1997).

Akkulturasjon kan i stress- og mestringsmodellen ses på som en kontinuerlig prosess av stress og tilpasning (Ward, et. al., 2001). Ward og flere (2001) argumenterer imidlertid for at stresset mange innledningsvis opplever i møte med andre kulturer, skyldes at de mangler de sosiale ferdighetene som kreves i det nye samfunnet. Dette skaper hindringer for effektiv kommunikasjon. Mennesker som skal bosette seg i nytt samfunn, har nytte av å utvikle kompetanse, slik at de kan fungere effektivt både sammen med medlemmer av vertssamfunnet og mennesker fra sin opphavskultur (Ward, et. al., 2001).

Spørsmålet "Hvem er jeg?" blir aktuelt for mennesker som utsettes for kulturelle forandringer, og flere har fremsatt at kulturkontakt faktisk kan føre til endringer i identitet (Berry, Poortinga, Segall & Dasen, 1992; Ward, et. al., 2001). Ved interkulturell kontakt blir mennesker kanskje for første gang bevisst på at de har en etnisitet, siden de nå er del av en minoritet i et større samfunn. De må ta stilling til etnisk identitet, det vil si hvordan de skal

forholde seg til sin egen gruppe som en subgruppe av samfunnet (Phinney, 1990). Spesielt selvidentifikasjon, følelse av tilhørighet og stolthet over egen etnisk gruppe er nøkkelaspekter i etnisk identitet (Phinney, 1990). Et individs etnisitet gir altså ikke mye informasjon om hvor mye det identifiserer seg med gruppen (Cuellar & Paniagua, 2000). Følelse av tilhørighet til etnisk gruppe kan dessuten være vanskelig å måle, da mennesker kan bruke etniske merkelapper når de blir spurt om det, uten å føle tilhørighet til gruppen (Phinney, 1990).

Det viser seg imidlertid at innvandrere og flyktninger ofte er villige til å lære nye atferder og ferdigheter, men at holdningene og verdiene deres er mer vanskelig å endre (Triandis et. al., 1986; Wong-Rieber & Quintare, 1987; ref. i Ward, et. al., 2001). I hvor stor grad vil og kan mennesker holde på sin egen etniske gruppes verdier, normer og praksiser, i et nytt samfunn med andre kulturelle rettesnorer? Den unidimensjonale forståelse av akkulturasjon som i følge Ryder, Alden og Paulhus (2000) har ledet mye av forskningen rundt kulturendring, antar at når innvandrere eksponeres til en ny kultur, vil de ha økende tilpasning til denne kulturen over tid. Dette skjer over generasjoner, til det ikke lenger er mulig å skille etterkommerne av innvandrere fra den dominante gruppen. Tidligere forskning (Cortes, Rogler & Malgady, 1994; ref i Ward, et. al., 2001) har vist at økt botid i en ny kultur kan styrke vertskulturidentitet og svekke opphavskultur. De som er født i vertskulturen kan derfor utvikle seg til å bli likere individer fra majoritetskulturen enn de som er født i en annen kultur. Ryder og flere (2000) demonstrerer derimot at mennesker som blir utsatt for to kulturer, kan ha to kulturelle selvidentiteter som eksisterer samtidig. I følge denne bimodale modellen for akkulturasjon trenger ikke individet velge mellom to motstridende identiteter, men kan etablere en bikulturell etnisk identitet (Ryder, et. al., 2000). Hylland Eriksen & Artnsen Sørheim (2003) hevder at det har skjedd en tydelig akkulturasjon i verdier og levemåte skjedd blant 2. generasjonsinnvandrere, men at de også kan skifte forholdsvis lett mellom ulike identiteter i dagliglivet (Hylland Eriksen & Artnsen Sørheim, 2003).

Det har vært hevdet at bikulturell kompetanse kan føre til utvikling av en integrert bikulturell identitet, som igjen er assosiert med fysisk og mental helse (Ward, et. al., 2001). Det er imidlertid en rekke forhold som vil kunne innvirke på hvor mye endringer som faktisk skjer i atferd, verdier og identitet hos mennesker som utsettes for interkulturell kontakt. Alder, familiens innvirkning og kjønn er noen av de mange faktorene som har betydning for kulturendring.

Sam og Oppedal (2002) hevder at det er vanskelig å skille effekten av utvikling og akkulturasjon blant innvandrerbarn. Mennesket gjennomgår utvikling hele livet, som består både av biologiske modningsprosesser og miljømessig læring. Hvilken rolle spiller utviklingsprosesser hos barn og unge som gjennomgår akkulturasjon?

Utviklingsmessig kontekstualisme legger vekt på at det er kontinuerlig, gjensidig og dynamisk interaksjon mellom organismen og konteksten (Sam & Oppedal, 2002). Kulturkonteksten bidrar til å regulere et barns miljø og utvikling (Super & Harkness, 1997). Dersom et barn utvikler seg i en multikulturell kontekst, slik som innvandrerbarn gjør, vil det være flere påvirkningsagenter involvert (Sam & Oppedal, 2002). Likevel er som regel familien viktigst i tidlig utvikling. Foreldre har blant annet hovedansvaret for å overføre kulturelle verdier, ferdigheter og antagelser til barna (Berry, Poortinga, Segall & Dasen, 1992). Gjennom utviklingen fra barn til voksen, vil det imidlertid også være kulturell overføring mellom jevnaldrende, og fra andre voksne og institusjoner, for eksempel gjennom skolegang. Enkulturasjon og sosialisering dreier seg som kulturell overføring som skjer kun i ens egen kultur. En suksessfull enkulturasjon resulterer derfor i et individ som er kompetent i egen kultur, inkludert dets språk, ritualer, verdier og lignende. Akkulturasjon kan ses på som en senere form av enkulturasjon, siden den innebærer å lære kultur på nytt. Den kan finne sted når som helst i et menneskes liv, ikke bare i barndommen (Berry, et. al., 1992). Når barn utvikler seg i en multikulturell kontekst, gjennomgår de ofte både enkulturasjon som er de første kulturelle erfaringene med familien og akkulturasjon, som er senere kulturelle erfaringer utenfor familien (Sam & Oppedal, 2002). Barn med innvandrerbakgrunn kan slik lære å bli kompetent i både egen etnisk kultur og storsamfunnet (Sam & Oppedal, 2002).

Det kan være flere grunner til å anta at barn og unge opplever akkulturasjon ulikt fra den voksne generasjonen. Tenåringsbarna til innvandrere må for eksempel forholde seg til eventuelle motstridende kulturelle verdier, samtidig som de er i en utviklingsfase fra barn til voksen (Phinney, Ong & Madden, 2000). Det å bli voksen i en kultur kan innebære andre elementer enn det å vokse opp i en annen kultur. Det er likevel visse utviklingsprosesser i tenårene som er felles på tvers av kulturelle grupper (Phinney, et. al., 2000).

Det har vært antatt i vestlige samfunn, og spesielt i USA, at overgangen til det voksne liv er utfordrende (Gardiner & Kosmitzki, 2002). Fra et biologisk perspektiv begynner

ungdomsalderen og puberteten med økende hormonaktivitet. Hos kvinner settes produksjonen av hormonet østrogen i gang, noe som gjør at jenta får mer kvinnelige former. Hos gutter øker produksjonen av det mannlige hormonet testosteron (Træen, 1995). Hormonelle faktorer bidrar delvis til at seksuell aktivitet inntreffer, enten ved direkte innvirkning på seksuell motivasjon ved å øke seksuell lyst eller ved indirekte innflytelse på seksuell aktivitet ved at kroppen endrer seg fysisk med utvikling av kjønnskarakteristika (Brooks – Gunn & Furstenberg, 1989).

De fysiske endringene pubertet medfører, kan ha en effekt på en ungs sosiale atferd. Jenter som er tidlig fysisk modne har for eksempel større sannsynlighet for å ha eldre venner, noe som blant annet er assosiert med risikoatferd som tidligere samleiedebut, røyking og drikking (Brooks – Gunn & Furstenberg, 1989). Pubertet kan også gi seg utslag i et mer svingende humør, og kan være relatert til en økning i foreldre-barn konflikter. Forekomsten av konflikter er lik på tvers av amerikanske subkulturer som er av europeisk, kinesisk, filippinsk og meksikansk opphav. Altså også i kulturer som legger mer vekt på foreldres autoritet enn tenårings individualitet, kan det tyde på at konflikter mellom tenåringer og foreldre en del av utviklingen (Berk, 2003).

Forskning viser imidlertid også at opplevelsen av stress i tenårene varierer kryss-kulturelt (Gardiner & Kosmitzki, 2002). Tenårene ses ikke lenger bare på som en biologisk predeterminert periode av ”storm og stress”, men en periode det sosiale miljøet har stor innflytelse på (Berk, 2003). Det er i tenårene mange unge mennesker går igjennom en av de viktigste utviklingsoppgavene; nemlig å etablere en identitet separat og forskjellig fra andre (Gardiner, 2001). Krysskulturelle funn angir universalitet i denne prosessen (Gardiner, 2001), men sosiokulturelle forhold er likevel en kilde til kulturelle forskjeller i identitetsdannelse blant tenåringer (Gardiner & Kosmitzki, 2002). En kan for eksempel tenke seg at uenigheter mellom tenåringen og foreldre, som forekommer i både kollektivistiske og individualistiske kulturer, tjener en slags individuerende funksjon for tenåringen, men at konfliktene blir uttrykt forskjellig i diverse kulturelle kontekster (Phinney, et. al., 2000).

Familien kan ha en annen betydning for innvandrere enn mange nordmenn er vant til (Hylland Eriksen & Arntsen Sørheim, 2003), og foreldrene har en stor innvirkning på barnas akkulturasjonserfaringer (Ward, et. al., 2001). Tenåringer med innvandrerbakgrunn er for

eksempel ofte eldre enn majoritetsungdom når de får lov til å ta selvstendige beslutninger (Huiberts, Oosterwegel, VanderValk, Volleberg & Meeus, 2006). For barn og unge med innvandrerbakgrunn er derimot ikke akkulturasjonstrategien *separasjon* et reelt valg, da de får mye sosiokulturell tilpasning gjennom skolegang (Sam & Oppedal, 2002). En av årsakene til identitetskriser og generasjonskonflikter hos innvandrerfamilier, kan derfor være at det er flere sosialiserende agenter i barnets liv; samfunnet og foreldrene (Sam, 1994). Innvandrerungdom tilpasser seg vertskulturens verdier raskere enn foreldrene. På grunn av blant annet slik dissonant akkulturasjon, er verdiforskjeller innad i innvandrerfamilien forventet å øke over tid (Phinney, et. al., 2000). Dette blir ofte en kilde til konflikter. Selv om det er konflikter mellom foreldre og tenåringer i mange kulturer, hevder Szapocznik og Kurtines (1993), at konfliktene virker sterkere i familier som er konfrontert med pluralistiske kulturelle miljø siden intergenerasjonelle forskjeller og akkulturasjonsforskjeller blir lagt sammen.

Kjønn har en variabel påvirkning på akkulturasjonsprosessen (Berry, 1997). Det finnes noe empiri for at menn assimilerer seg raskere til en ny kultur enn kvinner (Ghaffarian, 1987; ref. i Ward et. al., 2001). Dette kan spesielt gjelde for de kulturene hvor det er vanlig at menn er i arbeid og kvinnene er hjemmeværende (Phinney, 1990). Innvandrerforeldre er dessuten ofte restriktive i sin oppdragelse av døtre i forhold til sønner. De styrer mer ved jentenes forhold til jevnaldrende og ved heteroseksuelle forhold (Dion & Dion, 2001; Petty & Balgopal, 1998). Det er større forventninger til døtre om å oppta tradisjonelle ideal om atferd enn for sønner. Særlig verdier som angår familieforhold og tradisjoner, er regnet som viktige og potensielt truet av holdninger i storsamfunnet (Dion & Dion, 2001). Presset om sosialisering kan imidlertid være spesielt stort for 2. generasjonsjenter, da foreldrene deres ofte er redd for at de skal bli for mye påvirket av majoritetssamfunnet (Dion & Dion, 2001). Dette kan være kilde til spenninger mellom generasjonene i familie. Noen funn tyder på at døtre i innvandrerfamilier er hyppigere enn sønnene involvert i konflikter med foreldre (Rumbaut, 1996). På grunn av nettopp slik kjønnsrelatert sosialisering, kan døtre i innvandrerfamilier være tilbøyelige til å forkaste tradisjonelle verdier (Dion & Dion, 2001). I annen forskning (Eiskovits, 2000), har innvandrerjenter oftere enn innvandregutter, beskrevet seg selv som mer tilpassningsorienterte og villige til å endre seg. Innvandrerjenter fra muslimske kulturer kan for eksempel i større grad enn guttene uttrykke integreringsholdninger, siden de har mer frihet å tjene på å tilpasse seg en ny kultur (Abu-Rabia, 1997).

I en alder hvor utvikling av egen identitet er sentralt, står innvandrerungdommer ovenfor en særlig utfordring. De blir utsatt for flere påvirkningsagenter, men foreldres holdninger til kulturendring kan ha stor innvirkning på hvordan unge forholder seg til en rekke tema med motstridende kulturelt innhold. Det er ofte mer tradisjonelle forventninger til innvandrere, og for dem vil muligens kulturforskjeller være spesielt tydelige ved seksualitet. Ahmadi (2003a) hevder at selv om primær sosialisering i en kultur vil gi dype spor i en persons normer om seksualitet, kan folk imidlertid velge å bryte med eller tilpasse seg normer på ulike måter og i ulike kontekster. Endringer i den sosiokulturelle konteksten, som ved innvandring, kan slik også føre til endringer i synet på seksualitet (Ahmadi, 2003a). Teoriene om akkulturasjon gir ramme til å forstå hvordan endringer i atferd og normer skjer ved skifte i den kulturelle konteksten.

Da akkulturasjon imidlertid kan skje gradvis over generasjoner, kan en spørre om seksualitet hos innvandrere vil bli mer påvirket av norske seksualverdier, dersom de har bodd lenger i Norge og slik har mer kjennskap til norsk kultur.

1.2.3 Kulturelle variasjoner i synet på seksualitet.

Seksuelle uttrykk varierer mellom samfunn og kulturer (Quadagno, Sly, Harrison, Eberstein & Soler, 1998). Hvis vi skulle sammenlikne seksuelle uttrykksformer mellom ulike kulturer og samfunn ville vi finne mange likeheter, men og store ulikheter. Ikke bare med hensyn til hvordan seksuell atferd praktiseres, men også i holdninger til seksualitet og synet på hva seksualitet står for (Træen, 1995). Ordet sex vekker en rekke separate og motsetningsfylte følelser og tanker. Gjennom historien og i ulike kulturer har mennesker tillagt seksualitet en rekke meninger. Det er og blir også til dels fortsatt satt likhetstegn mellom sex og synd, makt, svakhet, romantisk intimitet, erotisk nytelse og avslapning (Hatfield & Rapson, 1996). I noen kulturer ansees seksualitet å være til for nytelsens skyld, i andre for å lage barn og i atter andre kulturer for å være potensielt farlig (Træen, 1995). I noen muslimske land er seksualitet knyttet til ære og uskyld, og kan være et spørsmål om liv og død.

Tradisjonelt har det dominerende synet vært at man har sett på seksualitet som biologisk bestemt (Laumann & Gagnon, 1995). Svakheten er at teoriene ikke kan beskrive hvorfor den biologisk funderte seksualiteten for eksempel uttrykker seg ulikt i ulike kulturer (Padgug, 1999). De er imidlertid viktige i det henseende at mennesker i alle kulturer er utviklet med

det samme biologiske grunnlaget (Padgug, 1999). For å forstå seksualitet, blir det derfor nødvendig å trekke inn den sosiale konteksten mennesket befinner seg i.

1.2.4 Skriptteori

Sterkt influert av symbolsk interaksjonisme, der det hevdes at mennesker kommuniserer og interagerer gjennom signifikante symboler, og som en motsats til tradisjonell drifts- og biologiske teori, utviklet sosiologene Simon og Gagnon (1986) skriptteori. Teorien om seksuelle skript var en avvisning av ideen om at menneskets seksualitet er en kvalitet av individuell motivasjon, og av at det er grunnlag for å si at vi er utrustet med biologiske drifter som vi kontrollerer (Simon & Gagnon, 1987). Skriptteori kan sees som en sosiokulturell teori. Seksualitet blir sett på som sosioseksuelle skript, noe som ikke eksisterer i seg selv, men som blir skapt som alle andre sosiale skript (Gagnon & Parker, 1995). Kognitiv psykologi har lenge brukt skript om en type skjema som beskriver sekvenser av hendelser i kjente situasjoner (Payne & Wenger, 1998). Det at Simon og Gagnon (1986, 1987) har en oppfatning av at seksualitet er sosialt konstruert, gjør at teorien om seksuelle skript synes bredere. Fra et skriptperspektiv er seksualitet noe som blir signifikant bare når det blir definert som signifikant av samfunnet eller når individets erfaringer eller utvikling tillegger det en spesiell mening. Vår seksualitet vil alltid utformes innen en kulturell og historisk kontekst. Det livet vi lever, i den kulturen vi befinner oss, vil spille en formende rolle når det gjelder å definere hva vi forstår som seksuelt, hvordan vi skaper fantasier og hvordan vi samhandler omkring seksualitet (Pedersen, 2005). Dermed vil hva som er seksuelt og hva sex betyr ha ulik betydning i ulike kulturer.

Teorien om seksuelle skript og oppfatningen av at seksualitet er sosialt konstruert synes å virke som en egnet forståelsesramme for å studere hvilken betydning kulturell tilhørighet har på seksuell erfaring hos tenåringsjenter. Ut i fra et slikt teoretisk rammeverk vil vi kunne anta at jenter med ulik kulturell bakgrunn vil utvikle ulike seksuelle skript. Det å være forelsket i noen eller å ha kjæreste vil ikke bety det samme i alle kulturer, normen for når det er forventet å debutere seksuelt vil variere, og hvilke seksuelle erfaringer som vil være forventet av en jente på ulike alderstrinn vil også være forskjellig. Individet lærer mønstre av seksuell atferd passende for sin kultur ved en akkulturasjonsprosess. Gitt disse forutseningene vil det si at individer tilegner seg seksuelle skript for seksuell atferd som for eksempel hvem de kan ha sex med, når de kan ha sex, og hvorfor de skal ha sex innenfor sin

gitte kultur (Laumann & Gagnon, 1995). Ettersom vi blir eldre kan vi imidlertid gjøre individuelle tilpassninger til det som opprinnelig ble lært. De seksuelle skriptene er på denne måten ikke fastsatte og uforanderlige, men kan forandres og tilpasses som andre lærte skript. Med et slikt perspektiv vil det bli forventet at 1. og 2. generasjonsinnvandrere har to ulike seksuelle skript å forholde seg til, spørsmålet vil være hvordan jentene forholder seg til egen seksualitet når skriptene kanskje inneholder motstridende kulturelle syn på seksualitetens betydning og rolle.

Seksuelle skript kan sies å finnes på tre ulike nivå: kulturelle scenarier, interpersonlige skript og intrapsyriske skript. Kulturelle scenarier er retningslinjer som eksisterer i det kollektive liv (Simon & Gagnon, 1986). Det er instruksjoner om seksuell atferd som er grunnlagt i kulturelle narrativer, og som gir oss retningslinjer for atferd. Kulturelle scenarier gir oss forståelsen av ulike roller vi skal fylle og hvordan disse skal utøves både av oss selv og andre. De gir oss retningslinjer om hva vi kan gjøre og ikke gjøre. I tillegg spesifiserer de passende objekter, mål og kvaliteter for selv – andre relasjoner, og instruerer tid, sted, sekvenser av ytringer og handling og hva aktøren og dens partner forventer å føle (Simon & Gagnon, 1986, 1987). Gjennom interaksjon med det sosiale miljøet vil individet lære å internalisere ferdighetene, normene og verdiene i egen kultur som er relatert til seksualitet. Individet utvikler seg altså til et seksuelt vesen i samsvar med allerede eksisterende skript for hvilken mening og uttrykk seksualitet tillegges innenfor kulturen (Kvalem & Træen, 2000). I og med at skript er sosialt konstruert kan de kulturelle scenariene forandres. Kulturelle scenarier må prøves ut for å se om de passer, og mulig modifiseres dersom stress eller ubehag oppstår på enten det interpersonlige eller intrapsyriske plan (Simon & Gagnon, 1986). Individet improviserer rundt kulturelle scenarier og i denne prosessen kan den seksuelle kulturen i samfunnet forandres. Dette kan gjøres av så vel individuelle aktører som de som bidrar til å formulere representasjoner av dem i det offentlige rom (Pedersen, 2005). På denne måten vil norske jenter lære seg sjekkeatferd etter norske standarder, mens for jenter oppvokst i Pakistan vil dette skriptet se helt annerledes ut. Disse jentene vil dermed bevege seg i ett kulturelt scenarie, og samtidig ha delvis innsyn i ett annet.

Interpersonlige skript er spesifikke individers bruk av kulturelle scenarier i bestemte sosiale kontekster. Det representerer mekanismen der den enkeltes identitet og ønsker blir tilpasset det øvrige samfunnets forventninger. Aktøren former relevante kulturelle scenarier til skript for kontekstspesifikk atferd (Simon & Gagnon 1986). Interpersonlige skript representerer

hva kulturelle scenarier tillater og/eller nødvendiggjør innenfor en gitt symbolsk og interpersonlig kontekst. Interpersonlige skript kan defineres som representasjoner av selvet og den inneforståtte speiling av andre som fasiliterer seksuelt samvær (Simon & Gagnon, 1987). Det å sjekke opp noen er for eksempel noe som vil skje i overensstemmelse med skript man har utviklet for hvordan man skal te seg på steder hvor ungdommer av ulike kjønn møtes (Træen, 1995). Hva vil for eksempel en pakistansk jente gjøre om hun blir sjekket opp av en norsk gutt? Hvilke forventninger vil de ha til hverandre om hva som skal skje mellom dem ut i fra skript de har om sjekkeatferd? Kommunikasjon om seksualitet vil og være relevant her. Hva kan man si til en partner, hva kan snakkes om eller ikke snakkes om? Sex er en forhandlet handling som involverer både verbal og ikkeverbal kommunikasjon. Det involverer ofte en initiator av handlingen og en partner som kan akseptere eller avvise invitasjonen (Sprecher & McKinney, 1993; ref. i Quadagno et.al., 1998). Det å være komfortabel med å diskutere seksualitet kan dermed ha viktig innflytelse på seksuell aktivitet.

Intrapsykiske skript er en nødvendighet fordi vår private verden av ønske og lengsler, må bli bundet sammen med det sosiale liv. Intrapsykiske skript kan sees som den enkeltes instruksjoner for håndtering av egen seksuell atferd og opplevelser. Det er fantasier og planer hvoretter individet guider og reflektere over sin tidligere, nåværende og fremtidige atferd (Laumann & Gagnon, 1995). Det oppstår en slags indre dialog. Hva er det for eksempel man tenner på? I noen kulturer er det store pupper, i andre kan det være stor rumpe eller flat mage. Kanskje blir man redd eller skammer seg om man har fantasier som ansees som forbudt i sin kultur. Oppdragelse vil også føre til ulike skript for hvordan man ser på sin egen seksualitet. Intrapsykiske seksuelle skript har store likheter med det som kalles seksuelt selvbilde som omhandler individets kunnskap og erfaringer som seksuell person. Seksuelt selvbilde har også en evaluerende side i forhold til egne seksuelle tanker, følelser og handlinger (Winter, 1998). Da selvbilde blir sett på som et multidimensjonalt begrep, vil seksuelt selvbilde representere en mer spesifikk del av dette konsept (Harter, Bresnic, Bouchev & Whitesell 1997; O'Sullivan, Meyer-Bahlburg & McKeague, 2006). Seksuelt selvbilde utvikles i ungdomstiden. Det representerer ikke en dyp og vedvarende personlighetsdisposisjon, men forventes å bli mer positivt etter hvert som den unge utvikler seg og modnes (Winter, 1988; Tscann og Adler, 1997). Ulike opplevelser i barndom og ungdom, i samspill med signifikante andre fra egen kultur, vil være med på å skape og forme hvilket syn vi får på vår egen seksualitet. Individuer fra kollektivistiske kulturer setter familie

og kollektive mål før egne ønsker (Markus og Kitayama, 1991), og vektlegger sosiale koder som beskjedenhet og tilbakeholdelse hva angår seksualitet. Videre er seksualitet noe som er passende innenfor en kontekst av ekteskap. Dette står i kontrast til individualistiske kulturer, der egne ønsker og mål står i fokus. Kjærlighet er den legitimerende faktoren for sex og følelser betyr at man er moden nok for sex (Træen, 1995), uten at dette trenger å foregå innen rammen av et seriøst parforhold eller ekteskap. Både skriptteori og seksuelt selvbilde er sosialt konstruert, ved at ens kunnskap om egen seksualitet og erfaringer er preget av tilbakemelding fra kulturen og miljøet man vokser opp i.

Styrken til modellen om seksuelle skript er at den bringer sammen ulike meningsnivåer og setter dem sammen til et system av interpersonlig handling (Laumann & Gagnon, 1995). Det antas å være et dialektisk forhold mellom de tre skriptnivåene. Ut i fra det vil en anta at jenter med ulik etnisk bakgrunn vil oppleve og handle forskjellig i forhold til seksualitet. Hvis seksualitet er sterkt regulert for kvinner i en kultur, som f.eks. for tenåringsjenter i strenge muslimske miljøer, vil man kunne tenke seg at de vil utvikle et mer negativt seksuelt selvbilde sammenlignet med jenter av norsk etnisk opprinnelse der en mer utagerende livsstil er akseptert av samfunnet.

Med bakgrunn i seksuell skriptteori kan vi hevde at seksualitet vurderes og utføres i spesifikke kulturelle og historiske kontekster. Seksualitet forstått som sosialt konstruert kan gi mange ulike innfallsvinkler. Ikke minst blir det interessant å se på om det er effekter av ulikheter i kulturell tilhørighet på seksuell atferd som seksuell kontakt og samleie.

1.2.5 Seksualitet i det norske samfunnet

Norsk seksualitet kan synes å stå i en særstilling sammenlignet med andre land. Norge er et land med et høyt nivå av kjønnslikhet. Det er sekularisert med lite religiøs involvering og blir sett på som seksuelt liberalt (Pedersen og Samuelsen, 2003). I Norge og resten av Skandinavia er det en høy aksept for ungdoms seksualitet og rett til seksuell utlevelse. Ungdom har en relativt tillatende holdning til seksualitet. Så lenge man er forelsket i hverandre og føler noe for den andre parten, den såkalte kjærlighetsideologien, er det akseptert at norsk ungdom har sex (Træen, 1995). Denne normen har stått sterkere for jenter enn for gutter, men forskjellen mellom kjønnene er i ferd med å forsvinne, da særlig jentene nærmer seg guttene i bruk av kjærlighetsideologi (Pedersen og Samuelsen, 2003).

Forskning på ungdoms seksuelle atferd har i stor grad vært konsentrert rundt samleie, mye grunnet at det å unngå uønskede graviditeter, var en viktig begrunnelse for slik forskning. Ungdom har dermed ofte blitt klassifisert som seksuelt aktive på grunnlag av om de har samleiedebutert eller ikke. De som ikke har samleiedebutert er blitt klassifisert som ikke seksuelt aktive (Schuster, Bell & Kanouse, 1996). Samleie er imidlertid sammenvevd i en sekvens av ulike seksuelle erfaringer (Pedersen, Samuelsen & Wichstrøm, 2003). Som regel skjer det en trinnvis utvikling. Studier viser at unge mennesker i en rekke land utprøver sin seksualitet på lik måte, der jenter og gutter starter med å kysse, fortsetter med erotisk kjæling, og tilslutt samleie (Jacobsen, 1997). Erotiske handlinger som å kline, og beføle for eksempel hverandres kjønnsorganer utgjør for mange ofte den reelle seksuelle debuten (Hegna, 2002). På tross av dette, det første samleie representerer en viktig hendelse i ungdoms utvikling (Pedersen et al., 2003).

Det første samleiet har tradisjonelt markert overgang fra barn til voksen, og kan være av stor sosial og personlig betydning. Pedersen og Samuelsen (2003) fant i 1992 at median debutalder var 18.5 for gutter, og at den i 2002 hadde falt til 18 år. For jenter var median debutalder 17.7 år i 1992, mens den ti år senere hadde falt med et helt år, til 16.7 år. Hovedtyngden av norske jenter debuterer i 15-17 års alder, og særlig når de er 16 år (Hegna, 2002). Alder for første samleie sank for begge kjønn i perioden 1950–1970, men holdt seg stabil gjennom 1980- og 1990 årene (Pedersen og Samuelsen, 2003). Jenter har siden midten av 1960- tallet rapportert tidligere samleiedebut enn gutter. Dette er et vanlig mønster i Skandinavia, og går imot forskningsfunn i de fleste andre land (Kraft, 1991). Nylige funn indikerer at utviklingen har akselerert det siste tiåret (Pedersen & Samuelsen, 2003). Det blir ofte gitt en biologisk forklaring på fenomenet. Det er blitt argumentert med at grunnet forskjeller i fysisk modning vil jenter forventes å samleiedebutere tidligere enn gutter (Kraft, 1991). Jenter kommer i puberteten tidligere og har derfor ofte kjæresten som er 1-2 år eldre (Hegna, 2002). Når det vanligvis rapporteres i andre europeiske land at gutter samleiedebutere før jenter, må fenomenet vi ser i Norge og andre skandinaviske land også kunne søkes å forklares ut i fra et kulturelt og ideologisk plan (Hegna, 2002). Dette ved at kvinneverdenen har en noe ulik utforming i de skandinaviske landene, med et friere forhold til seksualitet, sammenlignet med andre europeiske land der jentene ofte blir utsatt for en strengere seksualmoral enn menn (Kraft, 1991). Vi må kunne anta at siden det norske seksualsynet skiller seg nevneverdig fra andre europeiske land, vil forskjellen bli enda mer markant fra kulturer med mer tradisjonelt syn. Dette vil for eksempel gjelde for en rekke

land og kulturer i Asia, Afrika og Latin – Amerika. For unge jenter med en annen kulturell tilhørighet enn den norske kan dermed valg i forhold til seksualitet og akkulturasjon bli spesielt tydelig. Generelt kan man anta at jenter som er mindre akkulturert i hovedsak er mer tradisjonelle i sine forhold, og at de vedlikeholder mer tradisjonelle mønstre i kjønnsrelaterte tema (Quadagno et al., 1998). I en studie utført av Meston m flere (Meston, Trapnell & Gorzalka, 1998) der canadiske studenter med asiatisk og europeisk bakgrunn ble sammenlignet, viste resultatene at studenter med asiatisk bakgrunn var mer konservative i seksuelle holdninger. De demonstrerte også signifikant mindre kunnskap om seksualitet i forhold til studenter med europeisk bakgrunn. Dette viste seg ved høyere debutalder for samleie, færre seksualpartnere og ubehag med masturbasjon. Ettersom studentene med asiatisk bakgrunn ble mer akkulturert til canadisk kultur, jo mer tillatende ble deres seksuelle holdninger (Meston et al., 1998). Kulturell tilhørighets innvirkning på seksuelle erfaringer som seksuell kontakt, samleie og alder ved første samleie kan dermed bli en markør på hvordan jentene har tilpasset seg norske seksualverdier.

1.2.6 Nyere forskning på kulturell tilhørighet og seksualitet.

Albert Kinsey og hans medarbeidere utførte sine kjente undersøkelser av seksualvaner i USA omkring den andre verdenskrig, noe som vakte moralsk forargelse og oppstyr (Brooks-Gunn & Furstenberg, 1989). Dette kan sees i sammenhengen med at seksualitet lenge har vært tabubelagt i den vestlige verden. Det er først de siste tiårene vi har fått vitenskapelige studier som omhandler seksuelle erfaringer og debutalder. 1960 og 1970 årene medførte en stor seksuell frigjøring. Dette skyldtes i stor grad framskritt på prevensjonsområdet, en liberal abortpolitikk, økt levestandard og det at kvinner kom ut i arbeidslivet. På 1980 tallet så man en økning i antall kjønns sykdommer (Kringlen, 2001). AIDS problemet dukket opp og satte rammer for hvor fritt man kunne utfolde seg seksuelt. Man så da for alvor behovet for kunnskap om befolkningens seksualvaner (Pedersen & Samuelsen, 2003).

Vitenskapelige studier av seksualitet hos ungdom har ofte fokusert på uintenderte konsekvenser av sex, så som uønsket graviditet, kjønns sykdommer og risikofølelse (Ompad et.al., 2006). Spesielt har seksualiteten til unge urbane jenter blitt problematisert. Man vet relativt lite om utviklingen av normal romantisk og seksuell atferd blant ungdom, og om seksuell erfaring før samleiet (Hearn, O`Sullivan & Dudley, 2003). Først i senere tid har andre seksuelle erfaringer enn selve samleiet, samt hvordan akkulturasjon påvirker

seksualitet, blitt av vitenskapelig interesse. Generelt synes det som om dagens forståelse av hvilken innvirkning det å ha innvandrerbakgrunn kan ha på seksuelle erfaringer er relativt begrenset, og bærer preg av manglende empirisk forskning. Mye av forskningen er gjort på amerikanske tenåringer, såkalte ”black, white and hispanic”, og kan derfor vanskelig la seg generalisere til akkulturasjon til norske forhold.

Huang og Uba (1992) fant i sin studie, det første som undersøkte relasjonen mellom amerikansk kultur og unge kinesiske innvandrere i USA, at jo mer akkulturert respondenten var, jo mer sannsynlig var det at respondenten hadde hatt samleie før ekteskap og debutert ved en tidlig alder. Når det gjaldt seksuell erfaring var det ingen signifikante assosiasjoner mellom akkulturasjon og det å ha utført ulik seksuell atferd som kyssing og berøring. Meston et.al., (1996) fant i sin studie av asiatiske og ikke-asiatiske studenter i Canada signifikante kulturelle forskjeller på interpersonlige, intrapersonlige og sosioseksuelle mål for seksuell atferd som berøring, samleie, masturbasjon, samleiefrekvens og antall partnere siste året. Denne studien blir støttet av amerikanske studier som viser at amerikanere med asiatisk bakgrunn som innvandret til USA mange år tilbake, er mer assimilert til vestlig samfunn enn nylig ankomne asiatiske immigranter (Meredith & Meredith, 1966, ref. i Meston et al., 1996). En annen amerikansk undersøkelse (Quadagno et.al., 1998) konkluderte med at kulturell tilhørighet bidro til forskjeller i seksualatferd, men at andre variabler var like viktig.

Et problem med størsteparten av den forskningen som er referert, er at den er gjort utenfor Norge og Norden. Som tidligere nevnt står det norske seksualsynet i en særstilling også i den vestlige verden, og det blir derfor svært vanskelig å sammenligne seg med land utenfor Norden. I en norsk undersøkelse fant Pedersen (2005) at muslimske gutter fra alle de viktigste innvandrerlandene, hadde like høy eller høyere sannsynlighet for å ha samleiedebutert som guttene med norsk bakgrunn. Nesten ingen av de muslimske jentene hadde samleiedebutert. Pedersen (2005) mener allikevel det finnes en gruppe unge innvandrejenter som etablerer levesett som minner om dem man finner blant norske jenter, men som gjør et på en mer utrygg måte da de kan mangle språk og kunnskap som gir kontroll over egen seksualitet. Det er utført få studier om innvandrejentes seksuelle erfaringer i Norge, men den eksisterende empirien tyder på at innvandrejenter venter med seksuell initiering. Med dette som utgangspunkt tar vi for oss data som gir oss mulighet for å belyse nettopp dette temaet.

1.3 Problemstilling

Etter gjennomgang av teori og tidligere forskning på feltet, ønsker vi å se nærmere på følgende spørsmål:

Hvordan påvirker kulturell tilhørighet seksuelle erfaringer blant tenåringsjenter?

1. Er det forskjeller i forhold til første samleiepartner, seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon mellom etnisk norske jenter, 2. generasjonsinnvandrerejenter og 1. generasjonsinnvandrerejenter?
- 2a. Predikerer kulturell tilhørighet, seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon hvorvidt de har hatt seksuell kontakt og/ eller samleiedebut?
- 2b. Hvordan er kulturell tilhørighet, seksuelt selvbilde, seksuell kommunikasjon og forhold til første samleiepartner relatert til alder ved første samleie?

2. Material og metode

2.1 Utvalg og prosedyre

Vi har benyttet datamateriale fra en spørreskjemaundersøkelse om unge urbane jenters seksualvaner. Undersøkelsen ble kalt "Ung i storby", og ble utført ved det Samfunnsmedisinske institutt i Oslo over en periode på 6 måneder fra september 2000 til februar 2001. Hensikten med undersøkelsen var å utforske unge storbyjenters selvbilde og variasjoner i seksuell atferd. Av hele populasjon på 12947 jenter ble det trukket ut et tilfeldig utvalg på 2754 jenter mellom 16-19, bosatt i Oslo eller Bergen, fra Folkeregisteret. Av utvalget på 2754 ble 314 jenter slettet, 111 jenter fordi de ikke lenger bodde i Oslo eller Bergen og 203 jenter fordi de var 20 år eller eldre. Datainnsamlingen ble foretatt ved hjelp av anonyme, postale spørreskjema som dermed ble sendt til 2440 jenter.

Selve spørreskjema inneholdt til sammen 64 spørsmål om sosial bakgrunn som foreldrenes yrke og utdanning, fødeland, selvbilde, kommunikasjon, seksuell atferd, holdninger til seksualitet, seksuell erfaring, bruk av prevensjon, graviditet og abort, samt kognitive og emosjonelle aspekt ved selvbildet og self-efficacy. Det er også spørsmål om respondentens siste seksualpartner. Det ble gitt informasjon til de som var trukket ut, om at deltagelsen var frivillig og anonym, og at man hadde rett til å avstå fra å svare på enkelte spørsmål.

Det ble sendt påminnelse om at man var invitert til å delta i undersøkelsen 1 uke etter førsteutsendelsen. I januar 2001 kontaktet statistisk sentralbyrå respondenter som ikke hadde svart ved hjelp av telefon for å høre om de var interessert i deltagelse. 1592 jenter responderte på undersøkelsen. Responsraten ble dermed 65.2 % (Lagerstrøm & Valle, 2003). Under analysearbeidet ble i tillegg 47 jenter ekskludert, da det viste seg at disse var 20 år og hadde kommet med i datamaterialet. Utvalget til slutt ble på 1536 jenter.

2.2 Operasjonalisering av variablene

2.1.1 De avhengige variablene

Seksuell kontakt

Opplysninger om hvorvidt den som svarte hadde hatt seksuell kontakt med en partner/kjæreste ble hentet fra spørsmålet:

”har du noen gang hatt seksuell kontakt med en partner/kjæreste?” der nei = ”0” og ja = ”1”.

Instruksjonen videre var at dersom man svarte ”nei” på dette spørsmålet skulle man gå videre til spørsmål 61. Dersom man svarte ”ja” på spørsmålet skulle man fortsett å svare på spørsmål 30. Spørsmålene 30 – 60 omhandler spørsmål om seksuell kontakt med og uten samleie, det aller første samleie, den siste partneren, seksuell erfaring og prevensjon samt spørsmål om graviditet.

Samleidebut

Opplysninger om hvorvidt den som hadde svart hadde hatt sitt første samleie ble hentet fra spørsmålet:

”har du hatt samleie med en partner?” der nei = ”0” og ja = ”1”.

Fordi dette spørsmålet bare inkluderte dem som hadde svart ja på spørsmålet ”har du noen gang hatt seksuell kontakt med en partner/kjæreste” ble også de som hadde svart nei på spørsmålet om seksuell kontakt inkludert i nei-kategorien på variabelen samleidebut.

Alder ved første samleie

Dersom spørsmålet ” har du hatt samleie med en partner” ble svart bekreftende, ble respondenten bedt om å besvare spørsmålet;

”hva var din og hans alder ved første samleie?” Her blir man videre bedt om å fylle inn både for partner og seg selv a) Jeg var . . år b) Partner var . . år.

Ingen av spørsmålene nevnt under avhengige variabler ekskluderer dem som har hatt sitt første samleie med en partner av samme kjønn.

2.1.2 De uavhengige variablene

Kulturell tilhørighet

For å undersøke om grad av tilhørighet til norsk kultur kan ha innflytelse på respondentenes seksuelle erfaringer, ble variabelen kulturell tilhørighet dannet. Det var spørsmål om foreldres fødeland; ”Hvor er din mor født?” og ”Hvor er din far født?” og respondentenes eget fødeland ”Hvor er du født?” som ga grunnlaget for denne variabelen. Svaralternativene her var: Norge=1 og Annet land=2. Det ble videre bedt om spesifisering av hvilket eventuelt annet land. Land i Vest-Europa, Nord-Amerika og Australia regnes som å ha individualistisk kultur, og land i Øst-Europa, Asia, Afrika og Sør-Amerika antas å kollektivistisk kultur (Referanse). Av de individualistiske landene, blir kun Norge brukt i de videre analysene. Da vi ønsker å studere tilhørighet til en majoritetskultur, ble etnisk norske jenter sammenlignet med innvandrerjenter fra kollektivistiske kulturer.

Opplysningene gir informasjon om hvor stor grad av tilhørighet respondenten har til norsk kultur. Foreldres fødeland indikerer om respondenten har en norskindividualistisk eller kollektivistisk kulturbakgrunn. Respondentens fødeland angir respondentens kontakttid med norskindividualistisk kultur; i forhold til om respondenten er født i Norge eller ikke.

Kulturell tilhørighet ble derfor kodet slik at man fikk tre grupper. Den ene gruppen bestod av respondenter som hadde to norskfødte foreldre, ”norsk”=1, den andre av de respondentene som hadde kollektivistiskfødte foreldre, men selv var født i Norge, ”2. generasjon”=2, og den siste av respondenter som hadde to kollektivistiskfødte foreldre, og selv ikke var født i Norge ”1. generasjon” =3. Kulturell tilhørighet brukes som en kontinuerlig variabel i analysene, der lavere verdier indikerer *lengre påvirkning fra og sosialisering til* norskindividualistisk seksualkultur.

Seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon

Instruksjonen til spørsmålene var som følger: ”Nedenfor kommer noen utsagn om seksualitet. Vis hvordan de er sanne for deg ved å sette kryss i den rubrikken som virker mest riktig for deg. Dersom du har hatt en partner, kan du svare på alle spørsmålene. Der det

er snakk om partner, tenkt på den partneren du har nå. Dersom du ikke har en partner akkurat nå, tenkt på den siste du hadde. Dersom du har mer enn en partner akkurat nå, tenk på hvordan det er i forholdene dine generelt”. Instruksjonen ble etterfulgt av 2 skalaer som måler seksuelt selvbilde og kommunikasjon.

Seksuelt selvbilde

Seksuelt selvbilde ble målt med en skala kalt ”Sexual Self-Concept Scale”. Den består av 14 ledd og ble utviklet av Winter (1988) for å vurdere evaluering av ens egne seksuelle tanker, følelser og handlinger. Når vi kodet spørsmålene ble de positivt ladede spørsmålene reversert slik at skalaen gikk fra 1 (ikke riktig) til 7 (riktig). Leddene ble delt på antall ledd slik at man fikk gjennomsnittlig sumskåre fra 1-7. Høye skårer på skalaen reflekterer positivt seksuelt selvbilde, det vil si større seksuell selvaksept. I skalaen blir det for eksempel spurt om: *Jeg er følelsesmessig klar for å ha et seksuelt forhold, jeg føler meg (ville føle meg) skyldbetyngt over å ha sex, jeg tror de seksuelle følelsene jeg har er temmelig typiske for ungdom på min alder og jeg føler at det er galt for meg å ha sex* (for å se alle ledd i skalaen: se appendiks 1). Skalaen som ble brukt for seksuelt selvbilde hadde tilfredsstillende indre konsistens, målt ved Cronbach`s Alpha = .83. Den originale skalaen til Winter (1988) hadde høy indre konsistens ($\alpha=.90$).

Seksuell kommunikasjon

Seksuell kommunikasjon ble målt ved hjelp av en skala utviklet av Burger og Inderbitzen (1985). Skalaen består av 10 ledd, og måler seksuell kommunikasjon informantene har hatt med sin siste seksualpartner. Tschann og Adler (1997) fant at to spørsmål som omhandlet kommunikasjon om tidligere sexpartnere ikke korrelerte høyt med den originale skalaen. Spørsmålene ble dermed tatt ut, slik at åtte ledd stod igjen. Valle og Roysamb (2006) la til to spørsmål som omhandler om partner eller en selv tar initiativ til å eksperimentere for å få orgasme. Det er denne skalaen som blir brukt i vår undersøkelse. Alle spørsmålene i skalaen var i utgangspunktet positivt ladet. Ved koding ble disse reversert slik at responsene gikk fra 1 (ikke riktig)– 7 (helt riktig). Leddene ble delt på antall ledd slik at man fikk gjennomsnittlig sumskåre fra 1-7. I skalaen blir det for eksempel spurt om: *jeg forteller min partner om hva jeg liker seksuelt, jeg diskuterer prevensjon med min partner, min partner spør meg hva jeg liker seksuelt, min partner tar initiativ til at vi sammen eksperimenterer for å finne ut ulike måter jeg kan få orgasme på når vi har sex* (for å se alle ledd i skalaen: se

appendiks 1). Skalaen om seksuell kommunikasjon brukt i våre analyser, hadde høy indre konsistens ($\alpha = .94$).

Forhold til første samleiepartner.

Opplysninger om forholdet til den første samleiepartneren, ved siden av partners alder ved første samleie som nevnt tidligere, ble hentet fra følgende spørsmål:

Hvilken relasjon man hadde til første samleiepartner ble målt ved spørsmålet ”Hvilket forhold hadde du til din første samleiepartner?” der ”vi var tilfeldig bekjente”=1, ”vi var venner” =2, ”vi var kjærester” =3.

Hvor lenge man var sammen med sin første samleiepartner før man debuterte ble målt ved spørsmålet ”Hvor lenge hadde du vært sammen med din første samleiepartner?” der ”jeg hadde møtt min partner samme kveld” =1, ”mindre enn 1 uke” =2, ”1-4 uker”=3, ”1-3 måneder”=4, ”3-6 måneder =5, ”6 måneder til 1 år” =6, ”mer enn 1 år” =7.

Opplysninger om forelskelse ved det første samleiet, ble dekket med følgende spørsmål:

”Var du forelsket i han?”

”Var han forelsket i deg?”

Respondenten ble bedt om å krysse for et av fire alternativ for hvert spørsmål kodet slik: ”Ja, mye”=1, ”Ja, litt”=2 og ”Nei”=3.

2.3 Statistiske metoder

For å undersøke det unike bidraget kulturell tilhørighet har på seksuell kontakt og samleiedebut, ble det utført multippel logistisk regresjonsanalyse. Multippel logistisk regresjon beskriver i hvilken grad et sett av prediktorvariabler forklarer den kategorisk avhengige variabelen. Den gir indikasjon på den relative betydningen av hver prediktorvariabel eller interaksjonen mellom prediktorvariablene (Pallant, 2005). I en slik modell vil effekten av alle prediktorvariablene være kontrollert for effekten av de andre. Dette ga mulighet til å kontrollere for effekten av seksuelt selvbilde, seksuell kommunikasjon og alder på seksuell kontakt og samleiedebut. Alder er for øvrig inkludert

som kontrollvariabel siden det er større sannsynlighet for å ha debutert, desto eldre respondenten er.

Sammenhengen mellom prediktorvariablene og kriterievariabelen oppgis i Odds Ratio (OR). OR angir økningen i sannsynligheten for å havne i en av kategoriene i den avhengige variabelen, som å hatt samleie versus å ikke hatt samleie, dersom verdien av prediktoren øker med en enhet. En OR som er større enn 1.0 indikerer en økt sannsynlighet for at en hendelse oppstår, mens en OR som er mindre enn 1.0 indikerer en redusert sannsynlighet for at en hendelse oppstår. I tillegg til signifikanstesting, er det også oppgitt et 95 % konfidensintervall (ci). Det er det intervallet av skåringsverdier som vi kan være 95 % sikker på inneholder den sanne verdien av OR (Pallant, 2005). Dersom intervallet inneholder verdien 1, kan ikke OR regnes som statistisk signifikant, siden en da ikke kan utelukke at den sanne verdien av OR er 1. Det ville nemlig indikere lik sannsynlighet for at de to hendelsene oppstår (Pallant, 2005).

Det var ikke mulig å teste forskjellene i gjennomsnittlig debutalder ved samleie mellom etnisk norske jenter, 2. generasjonsinnvandrere og 1. generasjonsinnvandrere på grunn av ulik aldersfordeling. Da kronologisk alder har stor innvirkning på hvorvidt man som tenåring har hatt seksuell erfaring, ble effekten av kulturell tilhørighet på debutalder ved samleie undersøkt i en multipel lineær regresjonsanalyse med alder lagt inn som en kontrollvariabel. Multipel lineær regresjon angir hvor mye av variansen til en kontinuerlig variabel som er forklart av to eller flere andre variabler. Den gir også en indikasjon av det relative bidraget fra hver av de uavhengige variablene (Pallant, 2005). I tillegg til å se på betydningen av kulturell tilhørighet, seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon på debutalder ved samleie i modell 1, ønsket vi i modell 2 også å undersøke om forholdet til første samleiepartner innvirket på debutalder for samleie.

Forut disse analysene, ble det undersøkt om noen av variablene hadde for høye korrelasjoner. Det er anbefalt å være forsiktig med å inkludere to variabler med en bivariat korrelasjon på +/- 70 eller mer i samme korrelasjonsanalyse (Tabachnick & Fidell, 1996). Preliminære analyser av interkorrelasjoner mellom alle variablene viste at ingen av variablene korrelerte over den anviste grensen.

3. RESULTATER

3.1 Presentasjon av utvalget

Utvalget består av 1536 personer. Alle var jenter. I tabell 1 har informanten oppgitt hvor de selv og deres foreldre er født.

Tabell 1. Fødested

Fødested	Jenter		Mødre		Fedre	
	n	%	n	%	n	%
Norge	1365	89.7	1290	84.8	1257	83.2
Vest Europa	33	2.2	70	4.6	72	4.8
Øst Europa	15	1.0	22	1.4	20	1.3
Vest Asia	24	1.6	24	1.6	28	1.9
Øst Asia	60	3.9	86	5.7	90	6.0
Latin Amerika	16	1.1	10	.7	14	.9
Afrika	9	.6	19	1.2	2	1.9
Total	1535	100	1521	100	1510	100

I underkant av 90 % av jentene opplyser at de er født i Norge. Av de utenlandskfødte jentene, ble 6.6 % født i en kollektivistisk kultur. Om foreldrene blir det opplyst at 8.0 % mødre og 8.8 % fedre var født i en kollektivistisk kultur. Den største gruppen av ungdom født utenfor Norge har sin opprinnelse fra Øst Asia. Dette er i hovedsak pakistanske ungdom, etterfulgt av ungdom fra Vietnam. Av de utenlandskfødte foreldre var også den største gruppen fra Øst Asia, i hovedsak fra Pakistan, deretter Vietnam.

I tabell 2 ser vi utvalgets aldersfordeling. Det var 1535 jenter som oppga de var mellom 16-19 år. Det var 1 person som ikke oppga alder.

Tabell 2. Aldersfordeling fordelt på hele utvalget og kulturell tilhørighet.

Alder	Hele utvalget		Norske		2.generasjon		1.generasjon	
	n	%	n	%	n	%	n	%
16år	308	20.1	251	21.1	8	15.7	13	16.9
17år	406	26.4	312	26.3	17	33.3	21	27.3
18år	437	28.5	324	27.3	18	35.3	24	31.2
19år	384	25.0	301	25.3	8	15.7	19	24.7
Total	1535	100	1188	100	51	100	77	100

Som vist i tabell 2 er alder relativt jevnt fordelt fra 16-19 år. Det er forholdsvis flere 19-åringene blant etnisk norske og 1. generasjonsinnvandrere sammenlignet med 2. generasjonsinnvandrere. Det er også flere norske 16-åringene som har svart på spørreskjemaet enn blant innvandrerjentene. Litt over 3 % av svargruppen er innvandrerjenter fra kollektivistisk kultur som er født i Norge, mens 5 % er flyttet til Norge som barn.

Tabell 3 viser andel som har hatt samleiedebut innad i aldersgruppene 16, 17, 18 og 19 år fordelt på hele utvalget og kulturell tilhørighet. På spørsmål om respondenten har hatt seksuell kontakt oppgir hele 71.1 % av utvalget (n=1504) at de har hatt seksuell kontakt og 58.2 % at de har hatt samleie minst en gang i livet. Totalt 30 % av 1.generasjonsjentene hadde hatt seksuell kontakt, 50 % av 2.generasjonsinnvandrerjentene og 74.4 % av de norske jentene. Andel i disse gruppene som hadde hatt samleie er presentert i tabell 3.

Tabell 3. Andel som har hatt samleiedebut innad i aldersgruppene 16, 17, 18 og 19 år fordelt på hele utvalget og kulturell tilhørighet.

Alder	Hele utvalget n=1504		Norske n=1166		2.generasjon n=49		1.generasjon n=75	
	n	%	n	%	n	%	n	%
16år	108	35.9	86	35.1	1	7.7	2	28.6
17år	213	53.3	171	55.5	7	33.3	4	23.5
18år	267	62.4	211	66.1	10	45.5	1	5.6
19år	285	76.5	236	80.3	10	52.6	1	14.3
Total	875	58.2	704	60.4	28	37.3	8	16.3

Som forventet øker andelen som har samleiedebutert med alder. Ut fra tabellen, ser vi at det er prosentvis færre 1. generasjonsinnvandrere som har debutert, og forholdsvis flere 2. generasjonsinnvandrere. Hovedtendensen generelt er at jo lenger respondenten har bodd i Norge, jo større andel har debutert med samleie. Fordi det er så få blant innvandrere som har debutert, er forskjellene mellom gruppene innad i hver aldersgruppe ikke blitt signifikantstestet.

Tabell 4 viser forskjellene i gjennomsnitt for seksuelt selvbilde, seksuell kommunikasjon og forhold til første samleiepartner i forhold til kulturell tilhørighet. Som vist i tabell 4 er det signifikante forskjeller for seksuelt selvbilde, partners alder ved første samleie og hvor lenge man har vært sammen med første samleiepartner mellom norske jenter, 2. generasjonsinnvandrere og 1. generasjonsinnvandrere.

Tabell 4. Gjennomsnitt for seksuelt selvbilde, seksuell kommunikasjon og forhold til første samleiepartner fordelt på kulturell tilhørighet (ANOVA).

	Norske		2. generasjon		1. generasjon		n	F	p
	M	SD	M	SD	M	SD			
Seksuelt selvbilde	5.68	.85	4.77	1.19	4.50	1.14	1209	66.50	.000
Seksuell kommunikasjon	4.84	1.68	4.70	1.89	4.07	2.42	852	1.82	.163
Partners alder ved første samleie	17.70	2.78	19.86	3.79	19.38	1.92	743	9.49	.000
Type forhold til første samleiepartner	2.66	.66	2.62	.75	3.00	.00	717	1.12	.327
Hvor lenge sammen med første samleiepartner?	3.86	1.63	5.50	1.77	4.88	1.64	724	14.76	.000
Var du forelsket i han?	1.48	.70	1.43	.82	1.29	.49	732	.33	.721
Var han forelsket i deg?	1.40	.68	1.46	.79	1.17	.41	662	.48	.621

Hovedtendensen er at de norske respondentene oppgir å ha høyere seksuelt selvbilde enn både første – og andre generasjonsinnvandrere. 1. generasjonsinnvandrere er den gruppen som kommer ut med lavest seksuelt selvbilde. Partners alder og tid sammen med første samleiepartner slår også signifikant ut mellom gruppene. 2. generasjons innvandrere har hyppigere en eldre partner ved første samleie, og disse har også oftere

vært lengre sammen med partner enn etnisk norske jenter før samleiedebut. Dette er og gjeldene i forhold til 1. generasjonsinnvandrerejenter, men i noe mindre grad. Videre i tabell 4 ser vi at det ikke er signifikante forskjeller mellom gruppene når det gjelder seksuell kommunikasjon, type forhold til første samleiepartner og om respondenten var forelsket i sin partner eller han i henne.

3.2 Seksuell kontakt, samleiedebut og alder ved første samleie.

Tabell 5 viser korrelasjoner mellom hovedvariablene som brukes i de videre analysene av seksuell kontakt, samleiedebut og alder ved første samleie. Som vi ser i tabell 5 er det en nokså sterk sammenheng mellom det å ha hatt seksuell kontakt generelt og det å ha hatt sitt første samleie. Det er også nokså høye korrelasjoner mellom forelskelse og lengde på forholdet, samt rapportert gjensidig forelskelse mellom seg selv og partner.

Tabell 5: Korrelasjoner mellom hovedvariabler, og gjennomsnitt, standardavvik og antall besvarelser.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	M	SD	n
1. Seksuell kontakt													.72	.45	1504
2. Samleiedebut	.75**												.58	.49	1505
3. Debutalder ved samleie	.02	.06											15.98	1.39	881
4. Alder	.22**	.28*	.33**										17.58	1.07	1535
5. Kulturell tilhørighet	-.22*	-.20**	.06	.00									1.14	.50	1317
6. Seksuell selvbildeskala	.52**	.53**	-.13**	.20**	-.31**								5.61	.93	1410
7. Seksuell kommunikasjonsskala	.35**	.40**	-.07*	.20**	-.06	.53**							4.85	1.70	998
8. Partners alder ved første samleie	.03	-.06	.47**	.17**	.14**	-.12**	-.06						17.79	2.85	879
9. Forhold til første samleiepartner?	.01	.07*	.07*	-.02	.03	.05	.10**	-.14**					2.66	.66	841
10. Hvor lenge sammen med første samleiepartner?	-.09**	-.09**	.03	.04	.17**	-.08*	.08*	-.12**	.43**				3.96	1.66	857
11. Var du forelsket i han?	-.02	-.04	-.10**	.02	-.03	-.04	-.07*	.07*	-.58**	-.39**			1.48	.70	863
12. Var han forelsket i deg?	-.04	-.06	-.12**	.06	-.01	-.02*	-.06*	.13*	-.64**	-.41**	.67**		1.41	.69	782

* = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$

Det er en rekke andre sammenhenger å legge merke til i tabell 5. Som tidligere nevnt i tabell 4, ser vi og i tabell 5 at hvis respondenten har høyere grad av kulturell tilhørighet til norsk kultur, har den også et mer positivt seksuelt selvbilde. Hvis respondenten har mindre grad av kulturell tilhørighet til norsk kultur er det en svak sammenheng med å ha liten seksuell erfaring, ha en eldre partner ved samleiedebut og ha vært lengre sammen med denne partneren før samleiedebut.

Høyt seksuelt selvbilde er mest assosiert med det å ha seksuell erfaring. I tillegg har høyt seksuelt selvbilde en sammenheng med en følelse av å kunne kommunisere i forhold til seksualitet, og en tendens til å øke med alder. Det er en svak sammenheng mellom lav alder ved første samleie og et mer positivt seksuelt selvbilde.

Å føle seg kompetent på seksuell kommunikasjon er assosiert med seksuell erfaring, et positivt seksuelt selvbilde og i noen grad alder. Kommunikasjon har også i en viss grad sammenheng med lengde på forholdet, men ingen sammenheng med kulturell tilhørighet.

Et mer seriøst forhold er forbundet med å ha vært sammen i lengre tid, mens forelskelse og type forhold ikke har noen sammenheng med seksuell erfaring, selvbilde og kommunikasjon

3.2.1 Seksuell kontakt.

Tabell 6 viser i hvilken grad kulturell tilhørighet, seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon, kontrollert for alder, predikerer om respondenten har hatt seksuell kontakt med en partner/kjæreste. Som vist i tabell 6, hadde kulturell tilhørighet, seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon statistisk signifikant effekt på om respondenten har hatt seksuell kontakt.

Tabell 6. Sammenheng mellom ett sett prediktorvariabler og det at respondenten har hatt seksuell kontakt med en partner/kjæreste.

	OR	95%CI
<i>Alder (i ett års økning)</i>	1.83***	(1.31-2.55)
Kulturell tilhørighet	.49*	(.25- .93)
Seksuelt selvbilde	3.31***	(2.19-4.99)
Seksuell kommunikasjon	1.34**	(1.09-1.60)

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Sannsynligheten for å ha seksuell kontakt er større for de respondentene som har høyest grad av tilhørighet til norsk kultur, dette uavhengig av seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon. Den viktigste prediktoren for seksuell kontakt er imidlertid seksuelt selvbilde. Sannsynligheten for å ha hatt seksuell kontakt er tre ganger så stor for de respondentene som er fornøyde med seg selv seksuelt. Mer kompetanse på seksuell kommunikasjon gir også en større sannsynlighet for å ha hatt seksuell kontakt.

3.2.2 Samleiedebut.

Tabell 7 viser i hvilken grad kulturell tilhørighet, seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon predikerer om respondenten har samleiedebutert med en partner/kjæreste eller ikke

Tabell 7. Sammenhengen mellom ett sett av prediktorvariabler og det at respondenten har hatt samleiedebut.

	OR	95%CI
<i>Alder (i ett års økning)</i>	1.68***	(1.34-2.11)
Kulturell tilhørighet	.64	(.36-1.13)
Seksuelt selvbilde	3.03***	(2.19-4.20)
Seksuell kommunikasjon	1.34***	(1.15-1.57)

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

I tabell 7 ser vi at kulturell tilhørighet ikke lenger har en signifikant effekt på samleiedebut slik tilfellet var ved seksuell kontakt. Seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon predikerer samleiedebut på liknende måte som de predikerer seksuell kontakt. Høy grad av seksuelt selvbilde vil også her øke sannsynligheten mest for å ha hatt samleiedebut, noe som også høyere grad av seksuell kommunikasjon vil gjøre. På grunn av lav N i de to innvandrergroppene ble modellen også testet ut med kulturell tilhørighet som en dikotom variabel (norsk versus innvandrer). Kulturell tilhørighet predikerte heller ikke i denne modellen seksuell debut.

3.2.3 Alder ved første samleie.

I en lineær multippel regresjonsanalyse ble i den første modellen de samme uavhengige variablene som i de to forrige analysen inkludert for å undersøke effekten disse variablene har på alder ved første samleie. Som vist i tabell 8, modell 1, predikerer ikke kulturell tilhørighet alder ved første samleie. Seksuell kommunikasjon har heller ikke signifikant effekt på alder ved første samleie. Seksuelt selvbilde er den eneste variabelen (ved siden av alder som kontrollvariabel) som gir et unikt bidrag i å forklare alder ved første samleie i modell 1, på den måten at høyere selvbilde predikerer lavere debutalder. I modell 2 er det i tillegg til kulturell tilhørighet, seksuelt selvbilde og seksuell kommunikasjon, lagt til variabler som omhandler forholdet til første samleiepartner. Modell 2 forklarer ytterligere 19 % av spredningen i alder ved første samleie enn modell 1, og forklarer totalt sett 34 % av variansen.

Tabell 8. Sammenheng mellom ett sett av prediktorvariabler og alder ved første samleie fordelt på to modeller.

	Modell 1			Modell 2		
	$R^2 = .149$			$R^2 = .339$		
	β	t	p	β	t	p
<i>Alder</i>	.37	10.63	.000	.30	9.32	.000
Kulturell tilhørighet	.02	.49	.62	-.03	-1.02	.305
Seksuelt selvbilde	-.18	-4.13	.000	-.14	-3.75	.000
Seksuell kommunikasjonsskala	-.05	-1.27	.20	-.05	-1.30	.195
Partners alder ved første samleie	--	--	--	.42	13.06	.000
Type forhold til første samleiepartner	--	--	--	.02	.62	.537
Hvor lenge sammen med første samleiepartner?	--	--	--	-.02	-.67	.500
Var du forelsket i han?	--	--	--	-.07	-1.75	.081
Var han forelsket i deg?	--	--	--	-.15	-3.90	.000

I modell 2 kan kulturell tilhørighet og seksuell kommunikasjon fortsatt ikke signifikant predikere alder ved første samleie, men seksuelt selvbilde er fortsatt av betydning. I tillegg finner vi at også partners alder og ”var han forelsket i deg” har unike bidrag til å forklare alder ved første samleie. Høyere alder på partner ved første samleie er assosiert med høyere alder ved første samleie, og om respondenten har trodd partneren var mer forelsket ved første samleie predikerer det lavere debutalder. Type forhold til første samleiepartner, hvor lenge man har vært sammen med første samleiepartner og om respondenten var forelsket i sin første samleiepartner har ingen signifikant effekt på alder ved første samleie. Kulturell tilhørighet ble også her testet som en dikotom variabel. Dette gav marginalt høyere betavverdier, men fortsatt ikke signifikant effekt på alder ved første samleie

4. Diskusjon

4.1 Oppsummering av de viktigste funnene.

Kan seksuelle erfaringer variere som en funksjon av hvor lenge man har vært eksponert for norsk kultur? Hovedhensikten med dette studiet var å undersøke om det var en forskjell i erfaringer med samleie og seksuell kontakt i forhold til om man er etnisk norsk eller innvandrerjente fra en kollektivistisk kultur som enten er født inn i det norske samfunnet eller har flyttet hit som barn. Hovedfunnene var at det var mindre sannsynlig å ha hatt seksuell kontakt (berøring og stimulering av hud og kjønnsorganer samt samleie) jo kortere tenåringsjentene hadde vært eksponert for norsk kultur. Kjennskap til norsk seksualkultur predikerte dog ikke hvorvidt jentene hadde hatt samleie eller ikke hatt samleie/ikke seksuell kontakt i det hele tatt, samt heller ikke alder for første samleie. Prosentuelt var det totalt sett færre jenter som hadde samleiedebutert blant innvandrerjenter og jo kortere tid de hadde bodd i Norge. Disse tallene må imidlertid fortolkes med forsiktighet grunnet flere feilkilder, noe som vi vil komme tilbake til. Uavhengig av kulturtilhørighet og alder var det seksuelt selvbilde og kompetanse i seksuell kommunikasjon, som først og fremst forklarte både å ha hatt seksuell kontakt og samleiedebut.

Innvandrerjenter hadde ikke et så positivt seksuelt selvbilde som norske jenter hadde, de hadde en eldre partner ved første samleie og hadde vært lenger sammen med denne partneren sammenlignet med de etnisk norske jentene. Det var ingen forskjell mellom de tre gruppene med ulik kulturell tilhørighet med hensyn på grad av forelskelse, nærhet i forholdet og opplevd kompetanse i å kommunisere i forhold til seksualitet.

Ved prediksjon av alder for første samleie, viser regresjonsanalyse at et mer positivt selvbilde og en høyere alder på første samleiepartner indikerer en lavere debutalder, samt det at første samleiepartner var forelsket predikerer en høyere debutalder.

4.2 Diskusjon av resultater

4.2.1 Betydningen av kulturell tilhørighet til norsk kultur for seksuelle erfaringer

I vår studie hadde tenåringsjenter hatt mindre seksuell kontakt (berøring og stimulering av hud og kjønnsorganer samt samleie) ved kortere eksponering til norsk kultur. Det tyder på at det er en sammenheng mellom kulturell tilhørighet og seksuell erfaring, noe som er i samsvar med tidligere forskning. Det har blitt gjort lite forskning i Norge og Europa om innvandrerjenters seksuelle erfaringer. Den eksisterende empirien antyder likevel at innvandrerjenter har begrenset seksuell erfaring, stort sett operasjonalisert som samleie, i forhold til majoritetsgrupper. I et studie av urban ungdom, 16 åringer i Oslo, (Valle, Torgersen, Roysamb, Klepp & Thelle, 2005) hvor hoveddelen av minoritetsungdommene hadde asiatiske bakgrunn, ble det vist at blant 16-åringene var det en mindre andel minoritetsjenter som hadde samleiedebutert enn blant etnisk norske. Dette var i motsetning til guttene hvor det ikke var signifikante forskjeller. Pedersen (2005) fant at muslimske tenåringsjenter i Norge venter med å ha samleie. I en sammenlikning av asiatiske og ikke-asiatiske ungdom på 14 og 15 år i Skottland (Bradby & Williams, 1999), ble det vist at asiatiske kvinner var ett år eldre enn ikke-asiatiske kvinner ved første samleie. I tillegg hadde færre asiatiske kvinner seksuell erfaring ved 16 år enn ikke-asiatiske kvinner. Disse forskjellene fantes ikke mellom asiatiske og ikke-asiatiske menn. I en kvalitativ studie om marokkanske 2. generasjonsungdom i Nederland mellom 15 og 21 år, kom det fram at sex før ekteskapet var forbudt for jentene. Jentene hadde også strengere krav til jomfruelighet enn hva guttene hadde (Hendrickx, Lodewijckx, Van Royen & Denekens, 2002). I motsetning til denne empirien finner vi ikke noen signifikant effekt av kulturell tilhørighet på samleierfaring, men en tendens som peker i samme retning.

Det kan virke ulogisk at studiet indikerer forskjeller ved seksuell kontakt, men ikke ved samleiedebut (som inkluderer seksuell kontakt) eller alder ved første samleie mellom tenåringsjenter med ulik kulturell tilhørighet. Noe av forklaringen på at variabelen *kulturell tilhørighet* ikke lenger er signifikant for samleiedebut og alder ved første samleie, kan være gruppestørrelsen. Når samleiedebut og alder ved første samleie analyseres, er antallet individer i innvandrergruppene betraktelig mindre enn når seksuell kontakt generelt analyseres (spesielt 1. generasjonsgruppen). Trass i at det var så få personer i

innvandrerguppen med samleierfaring, ble analysen utført fordi samleie er den variabelen som blir brukt i andre studier.

Videre vil det være et spørsmål om vi har fått med en like stor andel av innvandrere som det er i populasjonen. Det finnes ingen informasjon om andelen innvandrere i selve utvalget. Blant de jentene som besvarte spørreskjemaet var bare litt over 8 % første eller andre generasjonsinnvandrere, mens andelen i Oslo er ca. 25 %. Vi kan derfor anta at det har vært et stort frafall i denne gruppen.

Spørreskjemaene i studiet var bare utarbeidet for norskspråklige, noe som kan ha ført til seleksjon for innvandrere. Dette har nok ekskludert jenter som ikke kan norsk, samt gjort spørreskjemaet mindre tilgjengelig for jenter som har svake norskkunnskaper. Det er derfor mulig at 1. generasjonsinnvandrere er underrepresentert. Da det er sannsynlig at disse jentene kan ha en mer konservativ seksualkultur, vil dette gjøre forskjellene mellom gruppene mindre i våre resultater enn hva de kanskje er i virkeligheten.

Det vil også være naturlig å stille spørsmål ved om temaets sensitivitet kan bidra til skjevhet i utvalget. Hvordan man reagerer på spørsmål om seksualitet vil variere. Seksuelle spørsmål er følsomme, og det er ikke uventet at mange reagerer negativt på spørreskjema som omhandler denne delen av privatlivet. Flere av spørsmålene i spørreskjemaet omhandler sensitive tema som første samleiepartner og graviditet. Dette kan kanskje ha skremt bort jenter som ikke hadde seksuell erfaring fra å delta i undersøkelsen. Siden temaet om innvandrere og seksualitet lenge har vært tabubelagt, kan det ha ført til at innvandrere med mer konservativ seksualkultur har funnet spørsmålene støtende, og dermed unnlatt å svare, mens det er innvandrere som har adoptert norsk seksualkultur som har deltatt. Vi finner for eksempel forskjeller i aldersfordeling i de tre gruppene med ulik kulturell tilhørighet noe som kan ha bidratt til å maskere mulige forskjeller fordi det var færre helt unge innvandrere i svargruppen sammenlignet med de etnisk norske. Dessuten var det flere eldre 1. generasjonsjenter der muligens noen kan være gift (noe det ikke ble spurt om), slik at vi i svargruppen totalt sett får en overestimert andelen innvandrere med samleierfaring i forhold til populasjonen. Med bakgrunn i dette kan vi ha fått et likere svargrunnlag enn hva som opprinnelig var utvalget.

Oppsummeringsvis så kan alle disse ulike seleksjonsproblemer påvirke utvalgets generaliserbarhet til populasjonen. De presenterte resultatene bygger på svarene fra et

tilfeldig utvalg jenter mellom 16 og 19 år bosatt i Oslo og Bergen. Et slikt utvalg skal i prinsippet kunne være representativt for jenter i denne aldersgruppen bosatt i store norske byer med innvandrerbefolkning, slik at man skal kunne uttale seg om hele den populasjonen utvalget er trukket fra. Generelt sett vil et frafall i undersøkelsen bare representere et problem hvis de som ikke svarer, avviker vesentlig på sentrale områder fra de som har svart. Generaliserbarheten er derfor avhengig av om frafallet er systematisk eller tilfeldig. I vårt tilfelle vil frafallet være systematisk om jentene som valgte å svare på spørreskjemaet skiller seg ut på vesentlige områder av sin seksualitet i forhold til kulturell tilhørighet fra de som ikke valgte å svare.

Forskning viser at de som deltar i undersøkelser om seksualitet kan skille seg fra de som velger å ikke delta. Bogaert (1996) fant i en studie at frivillige mannlige deltakere var mer seksuelt erfarne, mer interessert i ulike former for sex og mer erotisk anlagt enn de som ikke var frivillige. Han antar også at dette vil være gjeldende for kvinner. Han mener derfor at det er begrensninger i generaliserbarheten til seksualforskningen. Disse forskjellene er imidlertid mer fremtredende om undersøkelsen innebærer en direkte metode som ansikt – til – ansikt intervju. Ved å bruke anonyme spørreskjema som i vårt tilfelle, vil disse forskjellene tendere mot å bli mindre. Ved bruk av spørreskjema vil det imidlertid alltid være et spørsmål om folk svarer oppriktig på spørsmålene eller ikke. Hearn med flere (2002) fant i en studie at selvrapporteringsmetoder er kjent for å kunne inneholde feil og ”bias” så som dårlig gjenkalling, bruk av heuristikker og forvridning av hukommelse for spesielt fremstående hendelser. Studiet viste imidlertid at tenåringsjenter reliabel rapporterer milepæler i sin seksuelle erfaring så som første forelskelse, første gang de rørte en penis og alder ved første samleie. Vi velger derfor å tro at feilrapportering blant de som faktisk svarte på spørreskjemaet ikke er avgjørende for våre resultater.

Det foreliggende studiet finner altså en sammenheng mellom kulturell tilhørighet og seksuell kontakt, men ikke mellom kulturell tilhørighet og samleie. En mulig fortolkning av dette er at den gruppen som svarer bekreftende på samleie, i utgangspunktet har mer liknende seksualverdier som andre nordmenn enn de som bare har hatt seksuell kontakt uten samleie. Vi anser denne fortolkningen som mindre sannsynlig og velger i fortsettelsen å drøfte resultatene med utgangspunkt i forskjellene i kulturell tilhørighet som framkommer i forhold til seksuell kontakt, og at den observerte ikke-signifikante effekten i forhold til samleie mer er et resultat av manglende statistisk styrke.

Akkulturasjons- og skriptteorier

Studiet vårt peker på at innvandrerjenter har mer begrensede seksuelle erfaringer (seksuell kontakt) enn norske jenter. Dette er i tråd med den allerede etablerte forståelsen av at seksualitet er konstruert i en sosiokulturell kontekst. Innvandrerjentene kan derfor gjennom en kollektivistisk kulturbakgrunn ha utviklet andre seksuelle skript enn norske jenter, med en større vektlegging av at seksualitet først og fremst skal foregå innenfor et ekteskap (Huang & Aktar, 2005).

Det er sannsynligvis individuelle forskjeller i hvordan innvandrerjenter forholder seg ved potensielt seksuelle situasjoner. Det kan tenkes at noen innvandrerjenter improviserer rundt de kulturelle retningslinjene, ved å bevege seg rett innenfor grensen for hva de vet er akseptabelt på det erotiske feltet. Ikke desto mindre er innvandrerjenter med kollektivistisk bakgrunn ofte under større sosial kontroll, noe som gjør det vanskeligere å bryte eller omgå de gitte normene. Foreldre og nære omgivelser kan for eksempel gjennom en utvidet familielojalitet, sterke sosiale forpliktelser og en norm om konformitet (Hylland Eriksen & Arntsen Sørheim, 2003), ha sterk innflytelse på tenåringsjentene. Det finnes empirisk støtte for at innvandrerjenter i Norge lever tettere knyttet til sin familie, og at de strenge normene for seksualitet reguleres av autoritative familieoverhoder (Pedersen, 2005). Wikan (2003) hevder at særlig i kontekster hvor det råder en kollektiv klanstruktur som hyller patriarkalske holdninger, kan menns ære bero seg på kvinners seksuelle atferd. Derfor kan det også finnes en annen ytterleir med innvandrerjenter, som har svært lite kontakt med andre gutter, siden de ikke kan gå på diskotek eller ha en kjæreste uten av slekten blir vanæret. På tross av at individuell variasjon er sannsynlig, tyder likevel det foreliggende studiet på at felles seksuelt skript for innvandrerjentene kan være å forhindre at de utvikler seksuell kontakt. Dette er i motsetning til norske jenters seksuelle skript som ofte involverer en gradvis utprøving av seksualitet.

Det må imidlertid tas høyde for at det kan være store variasjoner mellom ulike kollektivistiske kulturer i synet på seksualitet. Kanskje er det andre forhold som bedre kan forklare hvorfor innvandrerjenter har mindre seksuell erfaring? I dette studiet kunne religion vært et slikt forhold, siden den største gruppen av innvandrerjenter i utvalget var fra Pakistan, og da mest sannsynlig muslimske. I islam er det kritiske normer til forekteskapelige seksuelle relasjoner, som antakelig har større konsekvenser for jentene enn guttene. Det viser seg i tillegg at religion ofte betyr mer for innvandrerjenter enn jenter med

norsk bakgrunn (Pedersen, 2005). I dag vil for eksempel få norske ungdommer være villig til å akseptere retningslinjer som forbyr seksuell atferd utenfor rammen av ekteskap (Pedersen et al., 2003).

Studiets støtte for at kulturell kontekst har betydning for hvordan tenåringsjenter utformer egen seksualitet, kan imidlertid videre utdypes. I studiet har innvandrersjenter som er født i Norge, mer seksuell erfaring enn innvandrersjenter som er født i et kollektivistisk land. Dette indikerer at kulturelle tilpasninger kan bli mer fremtredende, jo lenger innvandrersjenter har vært eksponert for norsk kultur, og at psykologiske endringer også foregår på et kulturelt motsetningsfullt område som seksualitet. Disse funnene er forenlig med kunnskap om at innvandring kan skape endringer i den kulturelle konteksten, som kan føre til psykologiske forandringer både emosjonelt, atferdsmessig og kognitivt. Det har blitt vist at akkulturasjonsprosesser også kan føre til oppløsning av verdier i forhold til aspekter ved seksualitet (Ahmadi, 2003b).

Det later til at 2. generasjonsinnvandrersjentene i studiet kan ha utvidet eget handlingsrom for når seksuell atferd kan finne sted. Innvandrersjenters økende seksuelle erfaringer over tid i Norge, kan derfor forklares ved at seksuelle skript kan forandres ved akkulturasjon. For jenter med en kollektivistisk bakgrunn kan seksuelle skript særlig være i endring fordi de har større motivasjon for å tilpasse seg en individualistisk kultur. Flere studier har for eksempel vist at tradisjonelle kjønnsroller for menn og kvinner tendere mot å bli mindre etter innvandring (Dion & Dion, 2001; Eiskovits, 2000; Abu-Rabia, 1997).

Det er heller ikke ukjent at barna av innvandrerne på mange måter er ulik fra 1. generasjonsinnvandrere. Oppveksten i Norge har gitt dem et bredt spekter av læringsarenaer for norsk kultur. Deltakelse i skole og fritidsaktiviteter, og vennskap med norske tenåringer, kan ha bidratt til at 2. generasjonsinnvandrersjenter nærmer seg andre nordmenn i livsstil og holdninger. Det er derfor tenkbart at ved lenger eksponering til norsk kultur, lærer innvandrersjenter også mer om norske normer for seksuell atferd. På grunn av de store kulturelle forskjellene ved seksualitet, kan det antas at det likevel ikke er uproblematisk for innvandrersjenter å fornorske seg på dette området. For 2. generasjonsinnvandrersjenter har kanskje oppveksten i Norge bidratt til at det er større kulturelle forskjell mellom dem og foreldrene når det gjelder seksualitet. Dette kan tenkes å skape uenigheter i forhold til foreldrene. DeSantis, Thomas og Sinnott (1999) fant at haitiske foreldre og tenåringer bosatt

i USA, hadde svært divergerende holdninger og verdier om seksualitet. Foreldrene og tenåringene var for eksempel uenig i om jenter kunne ha sex før ekteskapet, hvor de fleste foreldrene ikke syntes det. Tenåringenes oppfatninger om sex før ekteskapet var mer i tråd med praksis blant amerikansk ungdom. Pedersen (2005) beskriver i et kvalitativt studie hvordan tre muslimske tenåringsjenter finner unike måter å forholde seg til kulturelt motstridende normer for seksualitet. Disse jentene møter i ulik grad vanskeligheter som følge av hvordan de velger å tolke egne rammer.

Dersom innvandrerjenter eksponeres for to motstridende sett med normer for seksualitet, er det nok ikke alltid klart for dem hvilke retningslinjer som er gyldige, og hva slags seksuelle handlinger som da blir riktige. Antakelig får norsk ungdom mer direkte tilgang til definerte skript for forelskelse og seksualitet, og som slik gir tydelig retning for handlinger (Pedersen, 2005). De ulike akkulturasjonsstrategiene gir imidlertid en innfallsvinkel for å tenke seg for hvordan innvandrerjenter forhandler fram egnede seksuelle skript. Likheten mellom jenter som opplever *assimilering* eller *separasjon*, er at de vil ha et mer entydig normsett rundt seksualitet. Det gjør det enklere å forme skript basert innenfor enten norske eller kollektivistiske seksuelle rammer. *Integrering* innebærer at innvandrerjenter må reflektere over både norsk og egen etnisk gruppes rammer for seksualitet, og slik blir det mer krevende å utforme egen seksualitet. Dersom kulturelle normene om seksualitet er internalisert i individet, kan det vekke stor skyldfølelse ved å bryte dem (Pedersen, 2005). Dersom det er stor uoverensstemmelse mellom hva innvandrerjenter tenker og føler om egen seksualitet, og hva de faktisk gjør, kan det gi grobunn for *marginalisering*. Hendnickx og flere (2002) peker på at innvandrerjenter kan ha seksuell kontakt med gutter i hemmelighet, men at de da ofte unngår samleie. Det foreliggende studiet gir likevel ingen informasjon om hvilke akkulturasjonsstrategier innvandrerjenter har i forhold til seksualitet, eller i hvor stor grad det er problematisk for dem å være i brytningspunktet mellom to kulturelle rammer for seksualitet. Det er derfor her kun mulig å antyde akkulturasjonsstrategier for innvandrerjentene i dette studiet.

2. generasjonsinnvandrerjenter kan ha blitt mer norske på bekostning av den opphavskulturen som foreldrene formidler. Om man kan opprettholde verdier, normer og praksiser tilhørende egen etnisk gruppe, ved økende tilknytning til en ny kultur, er imidlertid en viktig problemstilling ved studier av kulturendring. På tross av at det er teoretisk mulig å inneha to kulturelle selvidentiteter samtidig, er det store variasjoner hvorvidt innvandrere

faktisk har dette (Phinney, Horenczyk, Liebkind & Vedder, 2001). 2. generasjonsinnvandrere kan gjennom oppvekst i Norge ha utviklet tilknytning til både norsk kultur og egen etnisk gruppe. Kanskje disse identitetene er fleksible ved at ulike normer gjelder i ulike kontekster, og slik angir bruk av ulike skript sammen med familie i forhold til venner (Pedersen, 2005). Ahmadi (2003b) har vist at iranske innvandrere i Sverige kan skifte mellom ulike verdsett i forhold til om de relaterer seg til svensk eller iransk kontekst. Da det likevel i privatsfæren, ofte kan bli etterstrebet mer kulturell opprettholdelse blant innvandrere (Berry & Sam, 1997), har kanskje noen innvandrere tradisjonelle holdninger til seksualitet, samtidig som de har bikulturell identitet som gjenspeiler seg på andre deler av livet. På den andre siden er det også mulig at innvandrere ikke knytter sine seksuelle verdier og normer til en kulturell tilhørighet i det hele tatt (Hylland Eriksen & Arntsen Sørheim, 2003).

Selv om det antas i studiet at lenger tid i Norge er forbundet med mer påvirkning til norsk kultur, er det ikke informasjon om hvor lenge 1. generasjonsinnvandrere har bodd i Norge. Innvandrere som kom til Norge ved svært ung alder, har vært sosialisert til norsk kultur i store deler av oppveksten, og skiller seg nok på mange områder fra tenåringsjenter som kun har bodd i Norge i kortere tid. Selve bruken av ulike generasjoner for å undersøke kulturendring, angir også noen problemområder. Ulike generasjoner av innvandrere kan nemlig ha helt forskjellig bakgrunnshistorie som det er vanskelig å kontrollere for (Fuligni, 1998). Selv om tverrsnittstudier av ulike generasjoner kan antyde tilpasninger til kultur, er det bedre å bruke longitudinelle studier for å kunne si noe om tilpasningen over tid (Fuligni, 1998).

Det er imidlertid en problemstilling om jentenes og foreldrenes fødested, gir nok informasjon til å forklare resultatene med kulturelle forskjeller. Det er ingen mål på verken akkulturasjon eller kollektivism/ individualisme dimensjonen, men de kulturelle og etniske faktorene bygger på relevant litteratur om gruppene som studeres. Siden dette baserer seg på generalisert kunnskap om en gruppe, er det ikke sikkert at de kulturelle kjennetegnene passer på det bestemte utvalget, og det er en fare for å stereotypisere (Phinney & Landin, 1998).

Seksuelt selvbilde

Våre resultat viste at uavhengig av kulturtilhørighet og alder, var det seksuelt selvbilde som først og fremst forklarte både å ha hatt seksuell kontakt og samleiedebut. Empiri på hvordan seksuelt selvbilde påvirker seksuelle erfaringer, har vist ulike resultat. I tråd med våre funn, fant Seal, Minichiello og Omodei (1997) at et mer positivt seksuelt selvbilde enten er direkte eller indirekte assosiert med høyere nivå av seksuell risikoatferd. Dette på tross av at de brukte en annen skala for å måle seksuelt selvbilde enn i vår undersøkelse. Wals (1991) fant i sin studie blant et utvalg amerikanske universitetsstudenter, at det ikke var noen forskjeller i selvbildet til jenter som hadde debutert og jenter som ikke hadde debutert. Studiet fokuserte imidlertid på mer generelle aspekter ved selvbildet, og dette kan være en grunn til at man ikke fikk de samme funnene. Spencer, Zimet, Aalsma og Orr (2002) fant da de studerte ungdom mellom 12 -16 år at jenter som var seksuelt aktive hadde signifikant lavere selvbildeskårer enn jenter som ikke var seksuelt aktive. Videre mente de at høyt selvbilde hos jenter kan virke som en beskyttende personlighetskaraktistikk, noe som gjør at jentene unngår noen av de negative utkommene som er assosiert med tidlig seksuell debut. Jenter med lavere selvbilde opplever ikke denne beskyttende faktoren. De har derfor større sannsynlighet for å utsette seg selv for problematferd, fordi denne kan synes hensiktsmessig og funksjonell. Jenter med lavt seksuelt selvbilde kan ha en tidlig seksuell debut for å føle bedre om seg selv, oppleve intimitet, modenhet eller for å gå imot konvensjonelle normer. Studiet er imidlertid utført på yngre jenter enn de som er med i vår undersøkelse. Winter (1988) hevder at seksuelt selvbilde representerer et utviklingskonstrukt ved at seksuelt selvbilde er observert å øke med alder. Yngre tenåringsjenter vil for eksempel være dårligere til å bruke prevensjon enn eldre jenter grunnet et mer negativt seksuelt selvbilde. Dermed kan det være slik at sammenhengen mellom seksuelt selvbilde og seksuell atferd påvirkes av andre forhold for yngre jenter enn for eldre jenter.

Regresjonsanalyse bygger på korrelasjoner, og det vil derfor være vanskelig å si noe om årsaksretninger. Et mer positivt selvbilde kan være en effekt av at jenta har samleiedebutert. Samleiedebuten kan ha styrket det seksuelle selvbildet, ved at det å ha debutert gjør at jenta føler seg sikrere på seg selv. På den andre siden kan det være slik at et mer positivt seksuelt selvbilde fører til at man tør å nærme seg gutter og potensielle sexpartnere. Som en følge av det, vil jenta samleiedebutere tidligere. I tillegg kan man ha en "mainstream" effekt, der bare jentene som debuterer omkring median debutalder får ett økt seksuelt selvbilde grunnet debuten, mens de som debuterer tidligere eller senere ikke opplever en slik effekt, noe vi

ikke fant i vår undersøkelse. Årsaksforholdet kan også være sirkulært. Det vil si at et mer positivt seksuelt selvbilde både er årsak til og virkning av seksuelle erfaringer. Spørsmålet om årsaksforhold kan imidlertid først avklares om man studerer seksuelt selvbilde og seksuelle erfaringer i ett longitudinelt perspektiv.

Funn i dette studiet viser videre at etnisk norske jenter rapporterer et mer positivt seksuelt selvbilde enn 2. og 1. generasjonsinnvandrerejenter. Kulturelle forskjeller i seksuelt selvbilde underbygges av andre undersøkelser. Tschann og Adler (1997) viste i en undersøkelse utført i USA at etnisitet var relatert til seksuelt selvbilde, ved at europeisk - amerikanske tenåringer hadde et mer positivt seksuelt selvbilde enn andre ungdom. Ungdom med opprinnelse i Latin Amerika hadde det laveste seksuelle selvbildet. Individualisme versus kollektivism kan med dette sannsynligvis angi forskjeller i seksuelt selvbilde. Seksuelt selvbilde er en sosial struktur. Om en person liker seg selv som ett seksuelt individ, vil dermed kunne påvirkes av samfunnet som omgir personen. I ulike kulturer vil det være ulike retningslinjer for hvor akseptert det er å snakke om sex, for selvaksept, om hvor lett det er for ei jente å si nei eller ja til seksuell aktivitet, selvinstruksjoner og seksuelle fantasier, noe som vil påvirke et individs seksuelle selvbilde. Spesielt brytningspunktet innvandrerejenter befinner seg i, kan gi dem mindre forutsetning for å utvikle et positivt bilde av seg selv som seksuell person. Det å forholde seg til to fundamentalt forskjellige kulturelle forståelsesrammer kan gjøre det vanskelig å utvikle en seksuell selvforståelse/identitet.

Hvordan folk har svart på spørsmålene om seksuelt selvbilde, vil virke inn på våre funn om kulturelle forskjeller i seksuelt selvbilde. Det kan være slik at forskjellene i seksuelt selvbilde mellom gruppene er undervurdert, det vil si at vi ser mindre forskjeller i seksuelt selvbilde enn det faktisk kan være. Når individer svarer på et spørreskjema svares det i forhold til verdiene man oppfatter eller har som referanseramme. Triandis (Triandis, 1987, ref. i Meston et. al., 1996) mener ulikhet i individualistisk versus kollektivistisk verdiorientering bidrar til forskjeller i seksuelle holdninger. Etnisk norske jenter, i og med at de er fra en individualistisk kultur, svarer mest sannsynlig i forhold til hva de synes om seg selv og anlegger et uavhengig "jeg-perspektiv". Et annet element i norsk kultur er "janteloven". Denne kan bidra til at norske jenter svarer realistisk på spørsmål, og ikke overvurderer seg selv. Jenter med bakgrunn fra kollektivistiske kulturer vektlegger i større grad gruppetilhørighet. Atferd blir organisert rundt hva individet oppfatter er tankene og holdningene til andre i gruppa, slik at et "vi perspektiv" er mer fremtredende (Markus &

Kitayama, 1991). Dette kan føre til at individet fremstiller seg selv mer positivt for å sette gruppen i ett bedre lys.

Seksuell kommunikasjon

For alle tenåringsjentene i studiet kunne det å fortelle en partner hva en liker seksuelt, diskutere prevensjon og dele seksuelle fantasier med en partner, bidra i forklaringen av både å ha hatt seksuell kontakt og samleiedebut. Sosialisering inn i kjønnsrollemønstre kan forklare noe av hvorfor det å være god på seksuell kommunikasjon er av stor betydning. I følge Træen (1995), er idealet om likestilling mellom gutter og jenter godt festet i det norske samfunnet. Samtidig finnes det en del kjønnsstradisjonell tenkning rundt atferd som for eksempel sjekking. Gutter forventes å være de som er mest aktive, og er de som tradisjonelt har tatt initiativ til seksuell atferd. Det er ikke forventet at jenter tar initiativ til sjekkeatferd, men å svare på gutters tilnærming med oppmuntring eller avvisning. Jenter blir med dette sosialisert til å være mer diskret i sin tilnærming til gutter enn omvendt (Træen, 1995). På denne måten vil mange jenter kunne ha lavere forutsetning enn gutter for å kommunisere med en partner om seksuelle tema. Det kan derfor tenkes at jenter som i større grad tørr å kommunisere med sin partner om sex og som dermed går imot det tradisjonelle skriptet for seksuelle kommunikasjon, er mer selvsikre og modne for å inngå i seksuelle relasjoner enn andre jenter. Forskning som har vist at jenter med et mer positivt seksuelt selvilde kommuniserte mer med sin seksuelle partner om sex og prevensjonsbruk, støtter dette (Tschann og Adler, 1997). Imidlertid vil det som ved seksuelt selvilde være vanskelig å si noe om årsaksretning.

Det var ingen forskjell mellom tenåringsjenter med ulik kulturell tilhørighet med hensyn til opplevd kompetanse i å kommunisere i forhold til seksualitet. Dette går imot annen forskning på området som beskriver mindre kompetanse i seksuell kommunikasjon for jenter i kollektivistiske kulturer (Huang & Akhtar, 2005; Ahmadi, 2003a). Huang og Akhtar (2005) peker på at innvandrere fra land som undertrykker seksualitet ofte vil mangle språk omkring seksuell atferd og navn for kjønnsorganer på eget språk, fordi de tenker mindre bevisst på sex. I følge Ahmadi (2003a), er dialog om sex og seksualitet tabu i iranske familier, samt i skolen, grunnet islamske religiøse verdier. Kulturelle tradisjoner som hevder mannlig dominans, kan føre til at jentene blir satt utenfor og ikke føler seg komfortabel med seksuell kommunikasjon (Worth, 1990; ref. i Quadagno et.al., 1998). I en akkulturasjonsprosess kan

det derimot antas at skriptene for seksuell kommunikasjon er i endring. Det å bli presentert for andre kulturelle retningslinjer, for eksempel ved å bli eksponert for større grad av seksualisering av det offentlige rom i mottakerkulturen enn i opprinnelseskulturen, kan føre til at språk og kommunikasjon om seksualitet forandres på individnivå. Skriptet for hvilke seksuelle tema som kan prates om, med hvem og hvor, vil sannsynligvis for noen jenter med innvandrerbakgrunn bli mer sammenfallende med det man finner blant norske jenter. Dette fordi kulturelle retningslinjene tilsier mer åpenhet og kommunikasjon omkring seksuelle tema. Pedersen (2005) hevder norsk medias økte fokusering på sex generelt vil påvirke jenters forhold til egen seksualitet og gjøre dem mer kompetente til å sette premissene for egen seksualitet.

Imidlertid kan begrensninger i konstruksjonen av spørreskjemaet ha ført til at vi ikke fant forskjeller mellom gruppene i forhold til seksuell kommunikasjon. For å svare på spørsmål relatert til skalaen om seksuell kommunikasjon, må en ha hatt en seksualpartner.

Innvandrerjentene som svarer på spørsmålet om seksuell kommunikasjon, vil dermed i utgangspunktet kunne være mer lik norske jenter i forhold til samleiedebut og alder for første samleie. I tillegg er verken skalaen for seksuelt selvbilde eller seksuell kommunikasjon validert til norske forhold. Vi kan da ikke være sikre på at det norske ordet har det samme meningsinnholdet som i de opprinnelige skalaene.

Forhold til første samleiepartner

Både voksne og ungdom i Norge legitimerer sin seksuelle utfoldelse med forelskelse og kjærlighet. Særlig jenter oppfatter sex som uttrykk for kjærlighet (Træen, 1995). Kjærlighetsideologien som eksisterer i Norge, kan også forklare hvorfor tenåringsjenter debuterer tidligere når de tror at partneren er forelsket, kontrollert for andre variabler som har med partnerforhold å gjøre. Tradisjonelt har kvinner mer enn menn koblet sex til parforhold og følelsesmessig involvering (Pedersen og Samuelsen, 2003). Browning, Hatfield, Kessler & Levine (2000) fant i en undersøkelse at forelskelse, spesielt for jenter, var den beste prediktoren, og ofte en nødvendig forutsetning for å involvere seg i seksuell atferd. Videre fant Laumann, Gagnon, Michael & Michaels (1994) at majoriteten av jenter var forelsket i sin første samleiepartner, mens en høyere andel menn rapporterte å ikke ha vært forelsket i sin første samleiepartner. I følge Træen (1995), har størstedelen av norsk

ungdom samleie i overensstemmelse med kjærlighetsideologien. Når samleie legitimeres på en slik måte blir det en kilde til regulering og kontroll av seksuell atferd.

Træen (1995) peker videre på at det generelle skriptet for parforholdsdannelse blant ungdom foreskriver at gutten skal være noen år eldre enn jenta. Dette samsvarer med at å ha en eldre partner predikerer lavere debutalder i det foreliggende studiet. Andre undersøkelser har også funnet at tenåringsjenter med en eldre partner har større sannsynlighet for å debutere seksuelt, enn jenter som hadde partner på sin egen alder (Ompad et.al., 2006). Ungdomsseksualitet er dessuten mer sosialt akseptert innenfor et langvarig parforhold (Træen, 1995). Funnene i denne undersøkelsen som viser at debutalderen går ned som en effekt av lengde på forholdet, kan dermed forklares innenfor konteksten av kjærlighetsideologi og seksuelle skript som innebærer kjærlighet og langtidsforhold.

Våre resultater viser imidlertid at innvandrerjentenes partner ved første samleie var gjennomsnittlig eldre, og at forholdet til denne partneren hadde vart lengre sammenlignet med etnisk norske. Det er ikke lett å gi et entydig svar på hva dette skyldes. Resultatet kan ha sammenheng med at det var flere eldre blant første generasjonsinnvandrerjenter der noen kanskje allerede er gift. Den seksuelle sosialiseringprosessen hvor barn og ungdom lærer hva slags parforhold som er akseptert i en kultur, gir en annen forklaring på dette. Selv om det generelle norske skriptet for parforholdsdannelse foreskriver at gutten er noe eldre enn jenta og at seksualitet skal foregå innenfor rammen av et langvarig forhold, kan det tenkes at disse normene står enda sterkere for jenter med innvandrerbakgrunn. I noen kollektivistiske kulturer er det å ha en kjæreste ikke vanlig eller akseptert (Pedersen, 2005). Hos jenter fra kollektivistiske kulturer vil skriptet for parforholdsdannelse i større grad innbefatte mer ”seriøse avtaler” som forlovelse og giftemål. Det er en mulighet at flere innvandrerjentene debuterer med samleie først innenfor et nokså etablert og ”ansvarlig forhold”. Selv om tenåringsjentene er i en akkulturasjonsprosess, vil de antakeligvis være fortsatt påvirket av familiens tradisjonsbundne holdninger om seksualitet og parforhold.

4.3 Oppsummering

Selv om det er et stort mangfold og variasjon ved holdninger til seksualitet og seksuell atferd i ulike kulturer, vil den kulturelle tilpasningen hos innvandrerjenter over tid gå i retning av norske verdier og levesett. De få funnene som har blitt gjort i Norge om innvandrerjentes seksuelle erfaringer, antyder likevel store forskjeller mellom dem og norske jenter på dette området.

I dette studiet har vi vist at kulturell tilhørighet påvirker seksuelle erfaringer blant tenåringsjenter i Oslo og Bergen. Vi antyder at mulige årsaker til forskjellene i seksuell erfaring er å finne med utgangspunkt i skriptteori, da rammene for hva som er passende seksuell atferd i ulike kulturer, de kulturelle scenariene, er varierte og fulle av motsetninger. En kollektivistisk bakgrunn påvirker antakelig hva slags seksuelle skript innvandrerjenter utvikler. Akkulturasjonsteori kan videre gi en forklaring på hvorfor innvandrerjenter som er født i Norge, har mer seksuelle erfaringer enn 1. generasjonsinnvandrerjenter. Lenger tid i Norge har gitt 2. generasjonsinnvandrerjenter et bredere spekter av læringsarenaer for norsk kultur, som kan ha bidratt til at de nærmer seg andre nordmenn i livsstil og holdninger, også når det gjelder seksualitet. Det vi imidlertid ikke vet er i hvor stor grad det er problematisk for jentene å være i brytningspunktet mellom to kulturelle rammer for seksualitet.

Kulturspesifikke forklaringer er viktige for å forstå innvandrerjentes seksualitet, men ikke tilstrekkelige for å forklare alle fenomen relatert til ulikheter i seksuelle erfaringer. Menneskelig seksuell atferd har vist seg å være determinert av flere faktorer. Seksuelt selvbilde som utvikles i ungdomstiden, har innvirkning for initiering av seksuell atferd. I hvilken grad tenåringen klarer å kommunisere om seksualitet kan videre antyde noe om seksuell modenhet. Disse faktorene har også stor betydning for innvandrerjentes seksuelle initiering. Studiet peker samtidig på at det er kulturelle variasjoner i seksuelt selvbilde.

For å bedre forstå det kulturelle bidraget i innvandrerjentes seksualitet, ville det vært nyttig å mer presise mål for både tilhørighet til kollektivistisk kultur og eventuelle akkulturerende holdninger hos tenåringsjentene. Det kunne også vært relevant å trekke inn andre forhold ved tenåringenes livssituasjon som hvor lenge de har bodd i Norge, grad av religiøs tilhørighet og hjemmeforhold som aspekter ved oppdragelse. Dessuten kunne et studium med en større andel innvandrerjenter, gitt mer stabile resultat.

Det er tidligere gjort svært lite forskning når det gjelder innvandrerejenter og seksualitet. Våre funn vil være med på å kaste lys over rollen akkulturasjon spiller for jenters seksuelle erfaringer. Det å se på kulturelle endringer i forhold til seksualitet er viktig i og med at innvandrerbefolkningen er i stadig vekst. En større del av forskning på seksualitet bør derfor bestrebe seg på å inkludere akkulturasjon som en variabel. Studiet kan sies å være hypotesegenererende for videre forskning, og gir slik et nødvendig bidrag til å få større åpenhet og spesifikk kunnskap om innvandrerejenters seksualitet.

Kildeliste

- Abu-Rabia, S. (1997). Gender differences in Arab students' attitudes toward Canadian society and second language learning. *The Journal of Social Psychology, 137*, 125-128.
- Ahmadi, N. (2003a). Migration challenges views on sexuality. *Ethnic and Racial Studies, 26*, 684-706.
- Ahmadi, N. (2003b). Rocking sexualities: Iranian migrants' views on sexuality. *Archives of Sexual Behavior, 32*, 317-326.
- Berk, L. E. (2003). *Child development*. Boston: Pearson Education.
- Berry, J. W. (1997). Lead article. Immigration. Acculturation, and adaptation. *Applied Psychology: An International Review, 46*, 5-68.
- Berry, J. W., Poortinga, Y. H., Segall, M. H., & Dasen, P. R. (1992). *Cross-cultural psychology. Research and applications*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Berry, J. W. & Sam, D. (1997). Acculturation and adaption. I J. W. Berry, M. H. Segall & C. Kagitchibasi (red.), *Handbook of cross-cultural psychology. Volume 3. Social behaviour and application* (2.utgave.) (s. 291 – 326). Boston: Allyn and Bacon.
- Bogaert, A. (1996). Volunteer bias in human sexuality research: Evidence for both sexuality and personality differences in males. *Archives of Sexual Behavior, 25*, 125-140.
- Borgerud, I. M., & Bostad, T. K. (2003). *Seksuell debutalder belyst ved epidemiologiske data*. Hovedoppgave. Psykologisk institutt, Universitetet i Oslo.

-
- Bradby, H., & Williams, R. (1999). Behaviours and expectations in relations to sexual intercourse among 18-20 year old Asians and non-Asians. *Sexual Transmitted Infections*, 75, 162-167.
- Brooks – Gunn, J., & Furstenberg, F. F. (1989). Adolescent sexual behavior. *American Psychologist*, 44, 249 -257.
- Browning, J. R., Hatfield, E., Kessler, D., & Levine, T. (2000). Sexual motives, gender, and sexual behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 29, 135-153.
- Burger, J. M., & Inderbitzen, H. H. (1985). Predicting contraceptive behavior among college students: The role of communication, knowledge, sexual anxiety and self-esteem. *Archives of Sexual Behavior*, 14, 343-350.
- Cuellar, I. (2000). Acculturation and mental health: Ecological transactional relations of adjustment. In I. Cuellar & F.A Paniagua (red.), *Multicultural mental health* (s.45-62). San Diego: Academic Press.
- DeSantis, L., Thomas, J. T., & Sinnett, K. (1999). Intergenerational concepts of adolescent sexuality: Implications for community-based reproductive health care with Haitian immigrants. *Public Health Nursing*, 16, 102-113.
- Dion, K. K., & Dion, K. L. (2001). Gender and cultural adaptation in immigrants families. *Journal of Social Issues*, 57, 511-521.
- Eisikovits, R. A. (2000). Gender differences in cross-cultural adaptation styles of immigrant youths from the former U.S.S.R. in Israel. *Youth & Society*, 31, 310-331.
- Fuligni, A. J. (1998). Adolescents from immigrant families. I V. C. McLoyd & L. Steinberg (red.), *Studying minority adolescents. Conceptual, methodological and theoretical issues* (s. 127-143). London: LEA.
- Gagnon, J. H., & Parker, R. G. (1995). *Conceiving sexuality. Approaches to sex research in a postmodern world*. New York: Routledge.

-
- Gardiner, H. W. (2001). Child and adolescents development: Cross-cultural perspectives. I L. L. Adler & U. P. Gielen (red.), *Cross-cultural topics in psychology* (2nd. ed.) (s.63-79). London: Praeger.
- Gardiner, H. W., & Kosmitzki, C. (2002). *Lives across cultures. Cross-cultural human development*. Boston: Allyn & Bacon.
- Harter, S., Bresnick., S, Bouchey, H. A., & Whitesell, N. R. (1997). The development of multiple role – related selves during adolescence. *Developmental Psychopathology*, 9, 835-853.
- Hatfield, E., & Rapson, R. L. (1996). *Love and sex. Cross-Cultural perspectives*. Boston: Allyn and Bacon.
- Hearn, K. D., O`Sullivan, L. F., & Dudley, C. D. (2003). Assessing reliability of early adolescent girls` reports of romantic and sexual behavior. *Archives of Sexual Behavior*, 32, 513-521.
- Hegna, K. (2002). "Likestillingprosjektets" barn. *Endring i kjønnsforskjeller blant ungdom fra 1992 til 2002*. Oslo: NOVA Rapport 21/05.
- Hendrickx, K., Lodewijckx, E., Van Royen, P., & Denekens, J. (2002). Sexual behaviour of second generation Moroccan immigrants balancing between traditional attitudes and safe sex. *Patient Education and Counseling*, 47, 89-94.
- Huang, K & Uba, L. (1992). Premarital sexual behavior among Chinese college students in the United States. *Archives of Sexual Behaviour*, 21, 227-240.
- Huang, F. Y., & Akhtar, S. (2005). Immigrant sex: The transport of affection and sensuality across cultures. *The American Journal of Psychoanalysis*, 65, 179-188.
- Huiberts, A., Oosterwegel, A., VanderValk, I., Volleberg, W., & Meeus, W. (2006). Connectedness with parents and behavioural autonomy among Dutch and Moroccan adolescents. *Ethnic and Racial Studies*, 29, 315-330.

-
- Hylland Eriksen, T., & Arntsen Sørheim, T. (2003). *Kulturforskjeller i praksis. Perspektiver på det flerkulturelle Norge*. Oslo. Gyldendal Akademisk.
- Jacobsen, R. (1997). Stages of progression in noncoital sexual interaction among young adolescents: an application of the Mokken scale analysis. *International Journal of Behavioral Developmental*, 21, 537-553.
- Kraft, P. (1991). Age at first experience of intercourse among Norwegian adolescents: A lifestyle perspective. *Social Science and Medicine*, 33, 207–213.
- Kringlen, E. (2001). *Psykiatri*. Oslo: Gyldendal akademiske forlag.
- Kvalem, I. L., & Træen, B. (2000). Self – efficacy, scripts of love and intention to use condoms among norwegian adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 29, 337-353.
- Lagerstrøm, B. O., & Valle, A. K. (2003). *Young in the city: Youth survey on self concepts and variations in sexual behaviour. Documentation report*. Oslo: Avdeling for personstatistikk.
- Laumann, E. O., & Gagnon, J. H. (1995). A sociological perspective on sexual action. I R.G. Parker & J.H. Gagnon (Red.), *Conceicing sexuality. Approaches to sex research in a postmodern world* (ss. 184-211). New York: Routledge.
- Laumann, E. O., Gagnon, J. H., Michael, T. R., & Michaels, S. (1994). *The social organization of sexuality. Sexual practices in the United States*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Markus, H. R., & Kitayama, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253.
- Meston, C. M., Trapnell, P. D., & Gorzalka, B. B. (1996). Ethnic and gender differences in sexuality: Variations in sexual behavior between asian and non-asian university students. *Archives of Sexual Behavior*, 25, 176–188.

-
- Meston, C. M., Trapnell, P. D., & Gorzalka, B. B. (1998). Ethnic, gender, and length-of-residency influences on sexual knowledge and attitudes. *The Journal of Sex Research, 35*, 33-72.
- Ompad, D. C., Strathdee, S. A., Celentano, D. D., Latkin, C., Poduska, J. M., Kellam, S. G., & Ialongo, N. S. (2006). Predictors of early initiation of vaginal and oral sex among urban young adults in Baltimore, Maryland. *Archives of Sexual Behavior, 35*, 53–65.
- O'Sullivan, L. F., Meyer – Bahlburg, H. F., & McKeague, I. W. (2006). The development of sexual self- concept inventory for early adolescent girls. *Psychology of Women Quarterly, 30*, 139–149.
- Padgug, R. A. (1999). Sexual matters: On conceptualizing sexuality in history. I R. Parker & Aggelton (Red.), *Culture, Society and Sexuality* (ss.15-29). London: UCL Press.
- Pallant, J. (2005). *SPSS. Survival manual. A step by step guide to data analysis using SPSS version 12*. Maidenhead: Open University Press.
- Payne, D. G., & Wenger, M. J. (1998). *Cognitive psychology*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Pedersen, W., & Samuelsen, S. O. (2003). Nye mønstre av seksualatferd blant unge. *Tidsskrift for Den Norske Lægeforening, 123*, 3006–3009.
- Pedersen, W., Samuelsen, S. O., & Wichstrøm, L. (2003). Intercourse debut age: poor resourcees, problem behavior, or romantic appell? A population – based longitudinal study. *The Journal of Sex Research, 40*, 333-345.
- Pedersen, W. (2005). *Nye seksualiteter*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Pettys, G. L., & Balgopal, P. R. (1998). Multigenerational conflicts and new immigrants: An Indo-American experience. *Families in Society, 79*, 410-423.

-
- Phinney, J. S. (1990). Ethnic identity in adolescents and adults: Review of research. *Psychological Bulletin, 108*, 499-514.
- Phinney, J. S., Horenczyk, G., Liebkind, K., & Vedder, P. (2001). Ethnic identity, immigration, and well-being: An interactional perspective. *Journal of Social Issues, 57*, 493-510.
- Phinney, J. S., & Landin, J. (1998). Research paradigms for studying ethnic minority families within and across groups. I V. C. McLoyd & L. Steinberg (red.), *Studying minority adolescents. Conceptual, methodological and theoretical issues* (s. 89-109). London: LEA.
- Phinney, J. S., Ong, A., & Madden, T. (2000). Cultural values and intergenerational discrepancies in immigrant and non-immigrant families. *Child Development, 71*, 528-539.
- Quadagno, D., Sly, D. F., Harrison, D. F., Eberstein, I. W., & Soler, H. R. (1998). Ethnic differences in sexual decisions and sexual behavior. *Archives of Sexual Behavior, 27*, 57-75.
- Rumbaut, R. G. (1996). The crucible within: Ethnic identity, Self-esteem, and segmented assimilation among children of immigrants. I A. Portes (red.), *The new second generation* (s. 119-170). New York: Russel Sage Foundation.
- Ryder, A. G., Alden, L. E., & Paulhus, D. L. (2000). Is acculturation unidimensional or bidimensional? A head-to-head comparison in the prediction of personality, self-identity, and adjustment. *Journal of Personality and Social Psychology, 79*, 49-65.
- Sam, D. L. (1994). The psychological adjustment of young immigrants in Norway. *Scandinavian Journal of Psychology, 35*, 240-253.
- Sam, D. L., & Oppedal, B. (2002). Acculturation as a developmental pathway. I W. J. Lonner, D. L. Dinnel, S. A. Hayes, & D. N. Sattler (red.), *Online readings in psychology and culture* (Unit 8, Chapter 6). Hentet 29. mai, 2003 fra: (<http://www.wvu.edu/~culture>).

-
- Schuster, M. A., Bell, R. M., & Kanouse, D. E. (1996). The sexual practices of adolescent virgins: Genital sexual activities of high school students who have never had vaginal intercourse. *American Journal of Public Health, 86*, 1570–1576.
- Seal, A., Minichiello, V., & Omodei, M. (1997). Young women`s sexual risk taking behaviour: re-visiting the influences of sexual self-efficacy and sexual self-esteem. *International Journal of STD & AIDS, 8*, 159-165.
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of Sexual Behavior, 15*, 97–120.
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1987). A sexual scripts approach. I J. H. Geer & O`Donohue, W. T (red.), *Theories of Human Sexuality* (s. 363-382). New York: Plenum Press.
- Spencer, J. M., Zimet, G. D., Aalsma, M. C., & Orr, D. P. (2002). Self – esteem as a predictor of initiation of coitus in early adolescents. *Pediatrics, 109*, 581–584.
- Super, C. & Harkness, S. (1997). The cultural structuring of child development. I J. W. Berry, P. R. Dasen, & T. S. Saraswathi (red.), *Cross-cultural psychology. Volume 2. Basic processes and human development* (2 utgave.) (s. 2-39). Boston: Allyn & Bacon.
- Syed, H. R., & Vangen, S. (2003). Health and migration: a review. NAKMI`s småskrifter, 2, 1-9.
- Szapocznik, J., & Kurtines, W. M. (1993). Family psychology and cultural diversity. Opportunities for theory, research and application. *American Psychologist, 48*, 400-407).
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics* (3. utgave). New York: Harper Collinn.
- Træen, B. (1995). *Ungdom og seksualitet*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.

- Tschann, J. M., & Adler, N. E. (1997). Sexual self – acceptance, communication with partner, and contraceptive use among adolescent females: A longitudinal study. *Journal of Research on Adolescence*, 7, 413-430.
- Valle, A. K., & Roysamb, E. (2006). Sexual self – concept and contraceptive behaviour among urban youth in Norway. Manuskript.
- Valle, A. K., Torgersen, L., Roysamb, E., Klepp, K. I., & Thelle, D. S. (2005). Social class, gender and psychosocial predictors for early sexual debut among 16 year olds in Oslo. *European Journal of Public Health*, 15, 185–194.
- Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. (2001). *The psychology of culture shock*. East Sussex: Routledge.
- Walsh, A. (1991). Self –esteem and sexual behavior: exploring gender differences. *Sex Roles*, 25, 441–450.
- Wikan, U. (2003). *For ærens skyld. Fadime til ettertanke*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Winter, L. (1988). The role of sexual self-concept in the use of contraceptives. *Family Planning Perspectives*, 3, 123-127.

Appendiks

Seksuelt selvbilde

- a) Jeg betrakter meg selv som fysisk moden.
- b) Jeg er følelsesmessig klar for å ha et seksuelt forhold.
- c) Jeg føler meg skyldbetyngt (ville føle meg) skyldbetyngt over å ha sex.
- d) Jeg føler meg (ville føle meg) flau over å gå inn på et apotek eller en butikk for å kjøpe prevensjon
- e) Jeg føler det er ok for meg å ha sex.
- f) Jeg tror at gutter vanligvis synes at jeg er tiltrekkende.
- g) Jeg ville ta det ille opp dersom kjæresten min tok opp dette med å bruke prevensjon.
- h) Jeg føler (ville føle) meg flau over å bruke prevensjon (som piller, pessar, eller kondomer) fordi noen kunne tro at jeg skifter partner veldig ofte eller er løs på tråden
- i) Jeg føler det helt greit å diskutere sex med foreldrene mine.
- j) Vennene mine og jeg snakker sjelden eller aldri om sex eller prevensjon.
- k) Jeg bekymrer meg av og til for at følelsene mine om sex er unormale.
- l) Jeg kunne ikke snakke med partneren min om prevensjon uten å føle meg svært utilpass.
- m) Jeg tror de seksuelle følelsene jeg har er temmelig typiske for ungdom på min alder.
- n) Jeg føler at det er galt for meg å ha sex.

Seksuell kommunikasjon

- o) Jeg forteller min partner om hva jeg liker seksuelt.
- p) Min partner forteller meg hva han liker seksuelt.

- q) Min partner og jeg snakker sammen om sex når vi ikke har sex sammen.
- r) Jeg diskuterer prevensjon med min partner.
- s) Jeg spør min partner hva han liker seksuelt.
- t) Min partner spør meg hva jeg liker seksuelt.
- u) Jeg deler mine seksuelle fantasier med min partner.
- v) Min partner deler sine seksuelle fantasier med meg.
- w) Min partner tar initiativ til at vi sammen eksperimenterer for å finne ut ulike måter jeg kan få orgasme på, når vi har sex.
- x) Jeg tar initiativ til at min partner og jeg sammen eksperimenterer for å finne ut ulike måter jeg kan få orgasme på, når vi har sex.